

પ્રકાશક :—
શ્રી સમકલિતગચ્છીય
જૈન પ્રવેતાંગર મૂ. પૂ. સંઘ
ધાનેરા (ખનાસકાંઠા)

પ્રાપ્તિસ્થાન :—

[૧]
શ્રી સમકલિતગચ્છીય જૈન ઉપાશ્રય
પો. ધાનેરા (ખનાસકાંઠા)
વાયા—ન્યુ ડીસા.

ૐ

શ્રી વીર સં. ૨૪૬૨
શ્રી રાજેન્દ્ર સં. ૬૨
વિક્રમ સં. ૨૦૨૨

મૂલ્ય—૨૫ પૈસા

[૨]
શ્રી રાજેન્દ્રસૂરિ
સાહિત્ય પ્રકાશન મંદિર
રતનપોળ, હાથીખાના
અમદાવાદ

[૩]
શાન્તિલાલજી મજાલાલજી જૈન
૩૪, ગાંધી ચૌક
બડનગર (મ. પ્ર.)
જિ. ઉજ્જૈન

મુદ્રક :—
ગિરધરલાલ કુલચંદ શાહ
સાધના મુદ્રણાલય
દાણાપીઠ, બાવનગર

အမှတ်...!

အမှတ်... အမှတ်... အမှတ်...
အမှတ်... အမှတ်...
အမှတ်... အမှတ်...
အမှတ်... အမှတ်...
အမှတ်... အမှတ်...

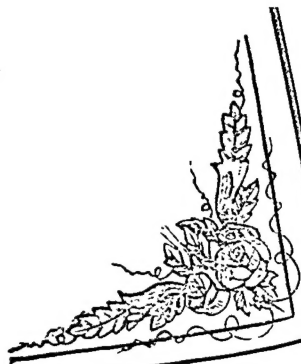
အမှတ်... အမှတ်...
အမှတ်... အမှတ်...
အမှတ်... အမှတ်...
အမှတ်... အမှတ်...
အမှတ်... အမှတ်...
အမှတ်... အမှတ်...
အမှတ်... အမှတ်...

အမှတ်...
အမှတ်... အမှတ်...

ગુરુદેવ સ્તુતિ

જૈનાચાર્ય બૃહત્પાગચ્છાધિપતિ શ્રી રાજેન્દ્રસૂરીશ ચે,
વિક્રતા અતિ આપશ્રી વિલસતી ચે તત્ત્વદર્શી બડે;
'શ્રી રાજેન્દ્ર સુકોશ' શબ્દ રચના, જૈનાગમોં સે કરી,
મેરી આજ ઉન્હીં વિભૂતિ પદ મેં હો વંદના અંજલી.

—શ્રી વિદ્યાચન્દ્રસૂરિ !

संवा २ छुं

आमलमर अमापिपुर्वक पारीम अनीन कर्हि दी क अमर
अदातीपे नरु अमापु कपु । आरु दन मुनिमरुप पुन
पिणवण वमरु, अदीम, अमरु कनेम अमापु नदीनी का
अता अमापु मी क अमर ।

पमर पुनर अमापु वंरु पमर अदमुनिमरुप क क पुनर नदीन
अमापु वंरु वरु निमंमरु कर्हि निमंमरु अदि नदीनी का
अदि पमर ।

पिदा अमर अमापु कपु न दनु अमापु । अमरुप क क मर
अम पिदा कर्हि अमापु अमर । अदि पमर अदीम क क
दीम अमापु अमापु ।

अमर पमर अमापु अदीम अदीम अदीम क क
अमर अदीम अदीम अदीम अदीम अदीम क क
अमर अदीम अदीम अदीम अदीम अदीम क क

अमर अदीम अदीम अदीम अदीम अदीम क क
अदीम अदीम अदीम अदीम अदीम क क
अदीम अदीम अदीम अदीम अदीम क क

अदीम अदीम अदीम अदीम अदीम क क
अदीम अदीम अदीम अदीम अदीम क क
अदीम अदीम अदीम अदीम अदीम क क

अदीम अदीम अदीम अदीम अदीम क क
अदीम अदीम अदीम अदीम अदीम क क
अदीम अदीम अदीम अदीम अदीम क क

अदीम अदीम अदीम अदीम अदीम क क
अदीम अदीम अदीम अदीम अदीम क क
अदीम अदीम अदीम अदीम अदीम क क

દેવડા હાંદર દેમણભાઈ, ધાનેરાના શ્રી કપુરચંદ્રભાઈ, શ્રી વ્હાણી
શેઠ, નેનાવાના શ્રી દલીચંદ્ર વગેરે પાસેથી મળી છે. પ્રતિષ્ઠાસ્થ
સંબંધી માહિતી સમકિતગચ્છીય શ્રાવકો પાસેથી મળી છે.

જે જેવું મળ્યું તેને લાપા મારી વાપરીને રોચક બતાવવા
માટે ફક્ત સાધારણ પ્રયાસ કર્યો છે.

મને આ માટે પ્રેરણા આપનાર પૂ. આચાર્યશ્રી, સહપાઠી
મુનિવરોનો સતત ઉત્સાહ મળતો રહ્યો જેથી આ પુસ્તિકાનું સંકલન
થઈ શક્યું, તેથી તેઓશ્રીઓનો આભાર માનું છું.

ધાનેરા શ્રી સમકિતગચ્છીય સંઘે ઉત્સવને યાદગાર રહે તે રીતે
પુસ્તકાર્થ કરાવ્યો એ બદલ ધન્યવાદ.
અનુમોદનીય કાર્યોની સૌ અનુમોદના કરો એ જ.

રાજેન્દ્ર ભવન
રાણપુર (મ. પ્ર.)
શ્રવમ શ્રા સં. ૧૫
૨૦૨૨

જયન્તવિજ
'મ છુકર

मंजुल कामन

अनूठी भागामें
मंदिर प्रतिष्ठा' नाम
'मधुकर' दिनिन १

यह पुस्तक :
स्थिति का परिचय
जीवन-लोलाओं का
देती है ।

संसाज के
करने के लिए आ
भी एक धार्मिक
मुनिश्री जयन्तवि
किया है ।

इसी प्रकार
साहित्यकी सौ
करता रहे, यही

श्री राजेन्द्र ३
राजगढ़ (धार)
घावण वदी १३
संवत् २०२

मंजुल कामना

अद्वैती भाषा में नाम जालों में 'मोक्षोपनिषद्' 'गुरु
मार्ग' 'मोक्षोपनिषद्' नामक इतिहासिक पुस्तक मुनि ज्ञानविज्ञान
'मधुकर' लिखित रही ।

यह पुस्तक भाग्योपनिषद् भाषा में लिखी और अनेकानेक
विषयों का विवरण करता है। अनेकानेक पुस्तकें 'मोक्षोपनिषद्'
जीवन-मोक्षोपनिषद् लिखित अनेकानेक भाषा में आकरने का
देती है ।

नामान के अनेकानेक विधानों की विधिगत व्यवस्थाओं में
बने के लिए आयोगों किया जाता है । गुरु मंजुल कामना
भी एक भाषाई आयोग है और इसी का अन्तर्गत अनेक
होनों ज्ञानविज्ञान की 'मधुकर' विवरणपूर्वक रूप में वर्णन
किया है ।

इसी प्रकार 'मोक्षोपनिषद्' 'मधुकर' नामक भाषा का
मार्गोपनिषद् भाषा में 'मधुकर' विवरण पूर्वक रूप में लिखी आयोग
करता है, जो भी भाषाई कामना है ।

श्री १०१५ अथवा
मोक्षोपनिषद् (१०१५) अथवा
१०१५ अथवा १०१५
१०१५ अथवा १०१५

—१०१५ अथवा १०१५

मंगल द्वारोद्घाटन

प्रस्तुत पुस्तक का कलेवर पटा ! चित्त में प्रसन्नता हुई कि 'धानेरा' के विषय में अवश्य ही इस पुस्तकने गौरवता के गीत गाये हों। धैसे भी धानेरानगरी शिष्ट समाजकी छवि है।

मैं भी आचार्यश्री के साथ इसी नगरीका पद यात्री अतिथि बना था। उस समय नगरीकी प्रथम प्रासाद पंक्ति देखकर कालिदास वर्णित उज्जैनी की स्मृति आ गई थी; सचमुच धानेरा की प्रजा प्रवेश समय कितनी कमनीय लग रही थी।

इसी प्रजाने हमारी हार्दिक स्थितिको स्थान दिया, और साहित्य सर्जनता का संकल्प दिया।

मुझे भी जीवनमें प्रथमवार गुरु मंदिर प्रतिष्ठा महोत्सव देखनेका अवसर मिला, और संप्रदायगत क्लेशोंका अवसान-स्थानको स्पर्श करनेका समय मिला।

आज मैं अपने सामने मुनिवर श्री जयंतविजयजी 'मधुकर' लिखित 'सोनेरी संभारणा' (गुरु मंदिर प्रतिष्ठा विषयक) प्रसंगोंका भिन्न भिन्न शीर्षको में मंजुल भाषामें मनोहर वर्णनमें धानेराकी अतीतमयी गाथाओंका लिपिचित्र दर्शन कर रहा हूँ।

ज्ञानको गौरव बनाने के लिए अथवा फसोटी में फसने

કે ડિગ થા સુનિયોગો વિચારાનું મનાને કે ડિગ હી સારી
થા અર્થન દોન છે ।

સારિય મમાજવા આમુખ છે ઝીં મમાજ કમાવા
સારકા છે ।

આનેસાવા અમાજને સારિયવાજ સીય સવચ વવિયુર્ક
હી વિકવવિચાઅપુસારીની ગુરુ વવા થાઈ । આવાનેદેસને
કુનિયામો ગુલમમ કામ અનેવાકે સારિયવા કાદેક રિકા
હીં આનેસાવી કાદમકાને અદખે કરીવા રિકા ।

સારિયમોવી આજાવાઈ ગુનિ એમવને કરીઈ અવવા
હીંકો વિચારક વાનેવાસ વવિયોવે વમ ડિગ અમિક
ગુનિયોવે મમામમ કાદેકાનો મપુવાકમ સમા અર મુલમ
હીંકો આવાઈ આનેસાવી અમ વા રિકા છે ।

આવાઈ કાદકરી કમા હીં આવાઈ કાદકમાક થી
અમ અર્દિયઈ અર ગુલમ ફેલી છે ।

કુનિયામોવી અમા વમાજાવા હીં અમદા અમાક
અમવને મુજાવી આવાવા અમેદા અમ વકાઈ છે ।

સામગર ૧૫૫૫

સિ. ૧૦ દુ. ૧ ૧૫૫૫

સિ. ૧૦ દુ. ૧-૨૧/૫ ૧૫૫૫

સામ ૧૫૫૫

ઈતિહા
હસ્તિનો ચિ
ત્યાં થળ અને
સંસારભરમાં
સ્વભાવથી બન

ત્રણસો
નામની બે પૃષ્ઠ
ત્રીશ ગામ =
રાજ્યશાસન
રાજ્યશાસકો =

બલોર
ન્યેપ્તુ પુત્ર દેવ
શરૂઆત થઈ.

[૧]

ઈનિદાગના
પાને
ધાનેણ

ઈનિદાગના પાને (કોલીકા કાંઈને) કાંઈ કાંઈને
કાંઈને પાને કાંઈને કાંઈને (કાંઈને) કાંઈને
કાંઈને કાંઈને કાંઈને કાંઈને કાંઈને કાંઈને
કાંઈને કાંઈને કાંઈને કાંઈને કાંઈને કાંઈને

કાંઈને કાંઈને કાંઈને કાંઈને કાંઈને કાંઈને
કાંઈને કાંઈને કાંઈને કાંઈને કાંઈને કાંઈને
કાંઈને કાંઈને કાંઈને કાંઈને કાંઈને કાંઈને
કાંઈને કાંઈને કાંઈને કાંઈને કાંઈને કાંઈને

કાંઈને કાંઈને કાંઈને કાંઈને કાંઈને કાંઈને
કાંઈને કાંઈને કાંઈને કાંઈને કાંઈને કાંઈને
કાંઈને કાંઈને કાંઈને કાંઈને કાંઈને કાંઈને
કાંઈને કાંઈને કાંઈને કાંઈને કાંઈને કાંઈને

પંદરમી સદીનાં બહાણાં બહાયાં; સોળમી સદીનો આરંભ થયો. વર્તમાન ધાનેરાની ધરતી તે કાળે સીંચાણ રાજ્યની સત્તા તળે હતી. સીંચાણની સત્તા તે વળતે દેવડાઓના હાથમાં હતી. દેવડા પરિવારમાં થયેલ ઠાંકોર કરણસિંહજીને ત્રણ પુત્રો હતા. જેમાં આપમલજી સૌ કરતાં મોટા હતા. તેમનું રાજ્ય એ વળતે ધાખામાં રાજધાની સાથે ત્રીશીમાં ચાલતું હતું. વર્તમાન ધાનેરાની ધરતી પડતર હતી તે તેમને આપવામાં આવી.

જેમનામાં પોતાને દૃઢ શ્રદ્ધા હતી એવા જૈન મુનિરાજ (જેમનું નામ અજ્ઞાત છે)ના આશીર્વાદ મેળવીને એ પડતર જમીન ઉપર સોળમી શતાબ્દમાં ધાનેરા નગરનો વસવાટ શરૂ કર્યો. અને ત્યાં જ પોતાની રાજધાનીની રચના કરી. આ પૂર્વે દેવડાઓની રાજધાની ધાખામાં હતી, જેને ચારે બાજુ ફરતો કાચો કિલ્લો કરેલ હતો.

ત્રીશીની રાજધાની તરીકેનો કીર્તિકળશ ધાનેરા ઉપર ઢોળાયો અને ગામની ચારે બાજુ ફરતો મજબુત કિલ્લો પાંધવામાં આવ્યો. વર્તમાનમાં કિલ્લો નથી પરંતુ તે અવશેષ આજ પણ ખોદકામ કરતાં નજરે ચડે છે અને નિકાં છે. એ કિલ્લાને પાંચ દરવાજા હોવાનું અનુમાન છે. જેમાં બે દરવાજા પૈકી ધાખાનો દરવાજો ઈ. સ. ૧૯૪૮ અ પાલનપુર દરવાજો હઠાવવામાં આવેલ છે. તેમાંથી નિકળે પુષ્કળ આરસનો પથ્થર તેની લવ્યતાને પૂરવાર કરે છે.

ધાનેરાના અસ્તિત્વ પછી દેવડા રાજપુતોએ પોતા રાજ્યનું કુશળતા અને કુનેહપૂર્વક સંચાલન કરવા માંડ્યું. વાતવાતમાં દિવસો, મહિના અને વર્ષો વીતી ગયાં. આ ક દરમિયાન ભીનમાલથી નિકળી થરાદ બાબુ ગયેલ જૈન કુલ

[૮]

સૂર્યના ગળતાં જ લશ્કર એ ત્રણ જણાના પાછળ પડ્યું. આગળ ઘોડેસવારો અને પાછળ નવાળનું લશ્કર ! ઘાસચારાના ભરેલાં ત્રણ ગાડા એક પછી એક ઊભેલા હતા, જેમણે જાનરનો રસ્તો રોકી રાખેલો હતો. પૂરપાટ જતા ઘોડાઓને અટકાવી દીધા. આગળ જવું મુશ્કેલ છે, એ જાણીને મદ્દલુજી આદિ સવારોએ પોતાના જતવંત ઘોડાઓને લગામ જેવીને આગળ વધવા હાકલ કરી. શિક્ષણ પામેલા એ ઘોડા (અશ્વો) ત્રણ ગાડાંને છલાંગ મારી ટપી ગયા અને આગળ વધી ગયા.

લશ્કર આવ્યું અને ઘોડેસવારોની પૂછપરછ કરી, ગાડાવાળાઓએ જવાબ આપ્યો એ મૂછાળાઓને પકડવા હોય તો એ છલાંગ મારીને આગળ વધ્યા તેમ તમે પણ કરો અને આગળ વધો. ગાડાવાળાઓની આવી દૃઢ વાક્યતાએ લશ્કરને હતાશ કરી દીધું, લશ્કર પાછું વળ્યું.

રાજ્યભરમાં આવો તરખાટ મચાવનાર આ દેવડાઓને રાજી કરવા માટે વડોદરા સ્થિત પોલિટીકલ એજન્ટના દબાવથી નવાળે મદ્દલુજી આદિને પોતાની સમક્ષ ખેલાવવાનું નક્કી કર્યું. પરંતુ ભયના માર્યા મદ્દલુજી ન ગયા અને તેમના ભાઈ મેઘજી ત્યાં ગયા. નવાળના સાથે સમાધાન થયું. ૨½ ગામની જગીર આપીને તેમને વસાવ્યા અને છેવટે શાન્તિ કરી.

આમ વર્ષોથી ધાનેરાની ભૂમિ ઉપર અનેક પ્રકારના તડકા-છાંચડા આવ્યા અને ગયા, છતાં ધાનેરા પોતાની ભૂમિ ઉપર અડીખમ ઊભું રહ્યું છે.

ધાનેરાના ઇતિહાસને ઉજ્જવળ કરનારું એક પાત્રું શ્રી નથુશા વારિયાએ ઉમેર્યું છે.

વાતને ૧૦૦ વર્ષ વીતી ગયાં છતાં ઇતિહાસ એને ભૂલી શકતો નથી.

ધરાદ (ધિરપુરનગર)થી ૫ માઈલ દૂર 'વડગામડા' નામનું નાનકડું ગામ. વારિયા-વારિયા કુટુંબ ત્યાં વસે.

નયુશા એ કુટુંબના સંતાન ! દેહ માનવનો હતો ! હૈયુ ભગવાનનું હતું ! જીવમાત્ર પોતપોતાના આનંદમાં સુખપૂર્વક જીવતા રહે એ ભાવના એમના હાડોહાડમાં વ્યાપેલી હતી.

વય કરતાં વાચા નિર્મળ હતી, દેખાવ કરતાં ભાવના ઉચ્ચતમ હતી.

એક સમય સવારમાં ઝોટલે બેસી શેઠ દાતણ કરતા હતા તેટલામાં એક કોળી દેવાભાઈ એનું નામ, હાથમાં જંડુક લઈને પોતાના શિકાર માટે નીકળ્યો ! શેઠની નજર તેના ઉપર પડી ! પોતાની પ્રવૃત્તિ છોડીને શેઠે તેને પોતાની પાસે બોલાવ્યો અને કહ્યું—

ભાઈ દેવા ! સંસારમાં જન્મનાર હરેકને જીવવાનો હક્ક છે. આમ કોઈને મારવાનું કામ માનવીનું ન કહેવાય એ તો દાનવીનું કામ કહેવાય ! તું આ જીવલેણ શસ્ત્રોવટે વનમાં ઘાસચારો ખાઈને જીવનારા જીવોને મારે એ શું આપણા જેવા માનવીને શોભે ખરું ?

શેઠ ! તમે કહો છો એ સાચું છે પરંતુ આ તો અમારો ધંધો કહેવાય ! કોળીએ જણાવ્યું.

ભાઈ ! ધંધો તો ઘણાય છે. આને જ ધંધો માનીને એ સિવાય બીજા ધંધો માટે તૈયાર ન રહેવું એ ઠીક ન

કહેવાય ! મારું માનો તો ભાઈ ? આ બાંદુકનો ત્યાગ કરી દેવામાં જ સાર છે. આપણને શોભે એ રીતે રહેવામાં જ આપણી મહાનતા છે. શેઠે વળતો જવાળ આપીને તેને સમજાવ્યો.

કોળીએ કહ્યું શેઠ ! જેને જે વસ્તુ બહાલી છે એનાથી એ વસ્તુનો ત્યાગ થવો ઘણો જ મુશ્કેલ છે. તમને જેમ તમારી પત્ની બહાલી છે, છોકરાં છૈયાં વહાલાં છે તેમ મને આ મારી બાંદુક બહાલી છે.

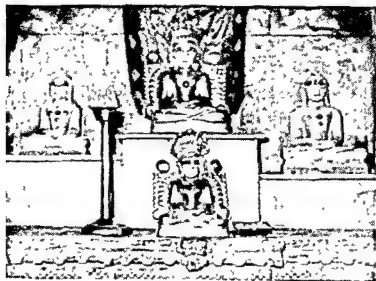
પણ ભાઈ દેવા ! જે વધારે બહાલું હોય એનો ત્યાગ પણ સહેલો હોય છે. એથી જ આપણને શૂરવીર કહ્યા છે. એને ત્યાગતાં ય ક્યાં વાર લાગે છે ?

તો શેઠ પહેલાં ત્યાગ કરે અને પછી બીજાને કહો.

બાણે નિશાની ઉપર જ સોગઠી વાગી અને શેઠના હૃદયમાં સળવળાટ થયો. દેવાભાઈ ! જો એમ જ છે તો આ ત્યાગ કર્યો બધાયનો. જૈરી અને છોકરાનો ! ઘર બાર અને માલ મિલકતનો ! કહેતા બિલા થયા ! છોડો દેવાભાઈ ! હવે તમે તમારી બાંદુક ! કહીને શેઠ ઘરમાં ગયા. પોતાની ધર્મપત્નીને ત્યાગી અને ત્યાગ કર્યો સર્વસ્વનો ! ઘર બહાર નીકળી ગયા અને પાદવિહારી બનીને ઉપડ્યા હવે સદ્ગુણની શોધમાં ! તેમને જીવન સમર્પણ કરી આત્મશ્રેય સાધવાના માર્ગે.

હસતાં હસતાં ખસતા જેવું થયું. કહેતાં કહેવાઈ ગયું દેવાભાઈને ઘણું દુઃખ થયું. ઘણા વાર્યા છતાં નથુશા વારિયા રોકાયા નહિ.

વિક્રમ સં. ૧૮૭૦ના વર્ષે, જેઠમલ વારિયાને ત્યાં કેશરીબાઈની કુક્ષી વડગામડા ગામે નાથુશાનો જન્મ થયેલો.

પ્રાચીનતાનું પ્રતિક શ્રી શાંતિનાથ ભગવાનના દહેરાસરનું લોચદું
જેમાં શ્રી શાન્તિનાથ ભગવાન બિરાજમાન છે.

યોગ્ય ઉમરે તેમનું લગ્ન થયેલું. તેમને ત્રણ પુત્ર અને એક પુત્રી મળી ચાર સંતાન હતાં.

પૂર્વના સંસ્કારોએ જળ્મર જોર જમાવ્યું અને નયુશા ત્યાગના પથે પ્રયાણ કરી ગયા.

બની હતી આ વાત વિક્રમ સં. ૧૯૨૨માં. નાયુશાએ છોડ્યાં ઘરજાર! ગામજામ ચાલતાં દૂધા થઈને આવ્યા એ ધાનેરા; તે સમયે શ્રી લાલવિજયજી મહારાજ ત્યાં બિરાજેલા, નયુશા ઘરથી નીકળ્યા પછી પૌષ્ઠમતમાં રહીને જ દિવસો વ્યતીત કરતા હતા. મહારાજને વિનંતી કરી દીક્ષા આપવાની! મહારાજે ઘરવાળા હરેકની આજ્ઞા લાવવા કહ્યું. પરંતુ આ વાત તો સંભવિત નહોતી.

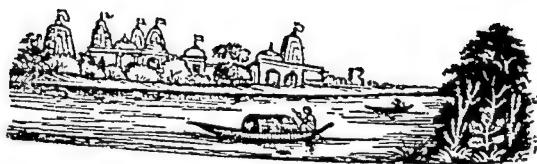
પરિણામ સ્વરૂપ મહારાજશ્રીની મૂર્તિ દૃઢ્યમાં ધારણ કરીને ચેતે ગામ બહાર પાસેના જંગલમાં ગયા અને પદોક્ત રીતે ગુફાની સાક્ષી લીધી, સંલેખના કરી અને કયું અનશનમત.

ચાતુર્માસનો એ સમય હતો. બાહરવા વદિ ૨ શનિ વારથી અનશન ચાલુ કયું અને ૭૨ દિવસ સુધી એ ચાલ્યું. કારતક વદિ ૧૨ પુષ્કવારના રોજ અનશન પૂરું થયું. એમનો આત્મા અમરલોકનો અતિથિ બન્યો. સાથે ભવ્ય વરપોડા સાથે તેમના પાર્થિવ દેહનો અગ્નિ સંસ્કાર કર્યો અને એ સ્થાન ઉપર સાથે સમાધિ મંદિરનું નિર્માણ કરાવ્યું. જે આજ સુધી વિદ્યમાન છે અને જૈન બગીચા તરીકે પ્રસિદ્ધ છે. જેનું નિર્માણ કરાવવાનું ક્ષેત્ર તે ગ્રામ્યના તહેસીલદાર શ્રી જેઠાભાઈ મહેતાને કાળે બાંધ છે.

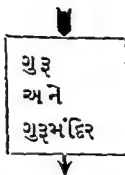
ધાનેરામાં યતિવરોની ગાદી હતી. તે ગાદીના શ્રી ધનવિજયજી મહારાજે સં. ૧૯૨૪માં જાવરા(મ.પ્ર.) મુકામે

સમર્થ લેનાચાર્ય શ્રીમદ્વિજય રાજેન્દ્રસૂરીશ્વરજી મહારાજના
વરદ હસ્તે ક્રિયોદ્ધાર કર્યો હતો.

ધાનેરાની ધરતી આવા પનોતા પુણ્યવાનોના પાદકમળથી
પવિત્ર બનેલી છે. અને અનેક આવા દાખલાઓ ભૂતકાળની
સવ્યતાનું સુંદર વર્ણન કરતા આજ પણ લોક નિહાત્રે
સાંભળી શકાય છે.

[૨]

‘ગુરુસ્તુ દીપ્ત્યન્ત માર્ગદર્શકઃ’ બયંકર અધિકારમાં માર્ગબૂત્યા મુસાફરોને દૂર દૂર રહેલો દીવો જેમ માર્ગ ચીપી છે અને પાસે રહેલો દીપક જેમ પંથ બતાવે છે તેવી જ રીતે સંસારના આયિ, બ્યાયિ અને ઉપાયિના અધિકારમાં અટવાતા અને એમાં ખાતા પ્રત્યેક આત્માને ગુરુમંદિર હિત-કારી માર્ગનું દર્શન કરાવે છે અને એ માર્ગે જવામાં વિશેષ સહાયતા પ્રદાન કરે છે.

સમ્યક્ત્વની પ્રાપ્તિમાં સહાયક ત્રણ તત્ત્વ પૈકી (દેવ, ગુરુ અને ધર્મ) ગુરુતત્ત્વમાં વિશિષ્ટ શક્તિ સમાયેલી છે. ઠોઠાના પગથિયાં ગણનાર સામાન્યતયા દરેક માનવ જ હોય છે. છતાં વકીલ અભ્યાસ કરી આગળ વધેલો છે જેથી તેની ત્યાં વિશિષ્ટતા કહેવાય છે, તેવી જ રીતે ગુરુ પણ દૈહિક દષ્ટિએ સામાન્ય જણાવા છતાં એમનામાં રહેલી એ પરમાત્મકોટિની

વૈદેહિક-આરિમિક શક્તિએ સામાન્ય માનવી કરતાં ઘણું ઉત્તમ સ્થાનના અધિકારી થયેલા છે. એ ગુરુદ્વારા માનવનું નહિ પ્રાણિમાત્રના કલ્યાણનો પ્રચાર-પ્રસાર થતો હોય છે.

ત્રણ તત્ત્વમાં પ્રથમ તરી ગયા છે અને અન્યને તારવા સમર્થ છે એવા દેવ છે. મધ્યમાં તરવાના પુનીતપદ્યે આદ્ય વાની જેમની પ્રવૃત્તિ ચાલુ છે તથા તરી ગયેલ એવા સાધ્યું અવલંબન લઈને લક્ષ્યગિંદુ રાખીને પોતાના ધ્યેય માર્ગે આરૂઢ થયેલા ગુરુ છે અને અંતીમ રહેલ ધર્મતત્ત્વ સાધકની પ્રગતિની નોંધપોથી સમું પરિણામ પ્રદર્શક છે.

દેવ, ગુરુ, ધર્મ ત્રણમાં આદિ અને અંતમાં સ્થિત તત્ત્વનું દ્વિગદર્શન, વિવેચન, વ્યાખ્યાન કે આખ્યાન કરનાર માત્ર મધ્યસ્થ ગુરુ જ છે. ગુરુ વિના કંઈ નહિ અને એટલે જ બધું જ જાણુવા છતાં, બધી શક્તિથી પરવરેલો હોવા છતાં પણ ગુરુના અભાવે એ પ્રમાણિક રહેતું નથી. ગુરુના માર્ગદર્શનમાં જે મહાનતા છુપાયેલી છે તેને વર્ણવતાં કહેવાયું છે કે :—

વિના ગુરુભ્યો ગુણનીરધિભ્યો,
જાનાતિ તત્ત્વં ન વિચક્ષણોઽપિ ।

આકર્ણદીર્ઘાયતલોચનેભ્યો,
દીપં વિના પश्यતિ નાન્ધકારે ॥

સંપૂર્ણ શાસ્ત્રોના જ્ઞાતા વ્યક્તિને પણ પ્રારંભમાં તે ગુરુ પાસે જ જવું પડે છે. ડગલે ને પગલે ગુરુ વિના ચાલી શકાતું નથી. વ્યવહારિક માર્ગમાં પણ ગુરુનું (વડીલનું) નિયંત્રણ, માર્ગદર્શન કે સમન્વવટ આવશ્યક છે ત્યારે ગુણ પ્રાપ્તિના માર્ગમાં ગુરુની પરમાવશ્યકતા હોય એ નિઃશંક છે.

શુભના સમુદ્રસમો વિદ્વાન્ શિષ્ય પણ શુભના અભાવે
મૂળ તત્ત્વ, ગુદ રહસ્ય અને આગમિક પ્રભાલી જેમાં કે
સૂત્રાગમ, અર્થાગમ, પરંપરાગમ અને શ્રુતાગમ રહેલા છે તે
જાણી શકતો નથી, સમજી શકતો નથી. પ્રત્યેક પ્રવૃત્તિમાં
શુભપ્રદત્ત પ્રકાશ વિના કંઈ પણ ચાલી શકતું નથી.
કેટલીય તેજસ્વી જ્યોતિર્વંત આંખો હોવા છતાં પણ અમા-
નાસ્થાના ધનધોર અધિકારમાં દીપકના પ્રકાશ વિના શું કંઈ
પણ દેખી શકાય છે ખરું ? કંઈ પણ દેખી શકાતું નથી.
જરા વિચારીશું તો શુભનું સામર્થ્ય કેટલું હોય છે અને
શુભના નેતૃત્વમાં શિષ્યશુદ્ધિ રાખનારો કેટલું પામી શકે છે.

અનાદિકાળના આ ભ્રમમાં લાગેલા કાટને સાફ કર
વામાં શુભ અનન્યતમ ભાગ ભજવે છે. એટલું જ નહિ
પરંતુ જીવવાની કળાને શિખવનાર પણ શુભ જ હોય છે.
રાહ ભૂલેલા રાહીઓને રાહ બતાવવાનું પુણ્ય પણ
તેજ મળે છે.

અત્તાનાંધકારમાં પીડાતા અને શોષિત થતા જીવોને
શુભ જ સન્માગે વાળીને ભગવાન્તા દર્શન કરાવે છે.
એથી જ કહ્યું છે કે—

गुरु गोविंद दोनों स्वदे, किस को लागु पाय ।
बलिहारी गुरुदेव की, गोविंद दियो बताय ॥

આ હકીકત ખરેખર સત્ય છે. ભગવાન્ અને તેમની
વાતને જો કોઈપણ બતાવતું હોય, સંભળાવતું હોય કે
સમજાવતું હોય તો તે એક માત્ર શુભ છે. શુભ મધ્યભિંદુ
હોય છે તેમના વિશ્વાસ ઉપર જ પ્રત્યેક વ્યક્તિએ પોતાના
જીવનના બ્લાઓને હંકારવાનું હોય છે.

એવા શુદ્ધનો પોતાના દાર્થને પૂરું કરી આશુન્ય પૂર્ણ થનાં જાણના વચ્ચેથી વિદાય થાય છે. એમની વિકિરિરસ્મરણીય જાની જાય છે એટલું જ નહિ વિશ્વના પદ ગણમાં જીવંત જીવોતિ ગમી સ્થિર થઈ જાય છે.

અનહદ એમનો ઉપકાર ! એવા શુદ્ધના સંસ્મરણ સર્વત્ર સ્મારકોનું નિર્માણ શુદ્ધલક્ષિતનું પ્રતીક છે. શુદ્ધ પ્રેરણા મેળવવા માટે એ પ્રેરણા સ્તંભ છે. સદેહે શુદ્ધ ઉપસ્થિતિના અભાવે એ શુદ્ધમંદિરો અને શુદ્ધમૂર્તિઓ પ્રજાળ આલંબનભૂત થઈ માર્ગચિંધનાર બને છે.

ધન્ય છે એમને જેઓ પોતાના ઉપકારીઓની સ્થાપ્ત સ્મૃતિ ધૃતિહાસ અને વિશ્વના આંગણે નિર્મિત કરી જીવંત અનુપમ દહાવો લઈ શકે છે.

[૨]

કરંતે
ગુરુ મંદિર

સુમહિતગચ્છીય ઉપાધ્યયમાં ભાવુકો મળતા અને
પરસ્પર વાર્તાલાપ ચાલતો.

વેલચંદ્રભાઈ! આપણે ત્યાં પૂજ્યગુરુદેવશ્રીની મૂર્તિ
પધરાવવી જોઈએ અને મારી તો ઇચ્છા છે કે આ કામ
કરીને આપણા જીવનમાં અમૂલ્ય દહાવો લેવો જોઈએ. શ્રી
ભૂતાભાઈ બોલ્યા.

હા, ભૂતાયા! ધણી વખતથી મારી પણ એજ ઝંખના
છે. જો આપણા બધાયની આવી ભાવના હશે અને થયે તો
ગુરુદેવશ્રીની મૂર્તિ તો શું? ચુંદર ગુરુ મંદિર બનાવીશું
અને ગુરુદેવનો જથ્થ જથકાર કરીશું, વેલચંદ્રભાઈ મહેતાએ
જગતો જવાબ આપતાં કહ્યું!

ગચ્છના અન્નગણ આ દ્રાવકો અવારનવાર લેગા
થતા ત્યારે આ વિષયની વાતચીત થતી અને આ કામ કર-

વાની લાવના ભેર પકડતી છતાં કુદરતી રીતે મનની મનમાં જ રહી જતી હોય તેવા અનુભવ થતો.

ઉપાગ્રયમાં આવતા યુવકોને અને ખંતીલા લાઇઓને પીઠ સમાજસેવી અગ્રગણ્યો શ્રી ભૂતાભાઈ, શ્રી વેલચંદભાઈ આદિ લાવુકો કહેતા; લાઇઓ ! અમારી તમન્ના કદાચ અમારા જીવનમાં અમારી જાતે અમે પૂરી નહિ કરી શકીએ પરંતુ તમારામાં તમે ઉત્સાહ રાખશો ! ગુરુમંદિર કરીને પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીની પ્રતિમા જરૂર બિરાજમાન કરશો ! એ પૂજ્ય ગુરુદેવ લગવંતનો આપણા ઉપર અનહદ ઉપકાર છે એટલે અત્યન્ત જરૂરી એવા આ કામને તમારા જીવનમાં તમે જરૂર પૂરું કરજો !

જાણે ગમન કરનાર પોતાના અનુગામીને અધુરાં રહેલાં કાર્ય પૂરાં કરવાનું ન કહેતા હોય ? જાણે પોતાના વારસદારને વારસો ન સંભળાવતા હોય ? તેમ કહેતા !

ભાવિના ભેદ સાકાર કળાતા હોય તેમ લાવુક હૈયાઓ હોંશ ભેર કહેતા વડીલોના આશીર્વાદ હશે તો અમે બધુંય સરળતાથી કરી શકીશું. જે રીતે તમે શોભાવ્યું છે જીવન અને સંભાળી રાખ્યો છે સમાજ તેવી જ રીતે આગળ વધીશું અમે અને આપના હૃદયમાં રહેલા ગુરુમંદિર નિર્માણના પ્રશસ્ત ભાવોને સાકાર રૂપ આપવા માટે તન, મન, ધનથી તૈયાર રહીને કામ પૂરું કરીશું !

શક્તિ કામ કરતી નથી પરંતુ લક્ષિત વ્યક્તિને પોતાનામાં સમાવે છે. લક્ષિતભર્યા હોયે આમ સૌ લાવનાના સસુદ્રના કિનારાઓનો સ્પર્શ કરી લેતા હતા.

વખત વહી જાય છે. સમય પૂરો થતાં પરગામ જવાની .

ધાનેરામાં સાધ્વીજીથી લલિતશ્રીજી, હીરાશ્રીજી, પ્રસન્નશ્રીજી
ચાતુર્માસ હતું. દરેકના દિલમાં ભાવના હતી કે અહિં
શુરુમંદિર બનાવવું. વાતચીત કરતાં ભાવના બહાર દેખાઈ.
સાધ્વીજીએ આ ભાવના જાણી અને સાધ્વીજીથી પ્રસન્ન-
શ્રીજીની ગૃહસ્થાવસ્થાની થોડી રકમ પડી હતી તેના આધારે
શુરુભૂર્તિઓ ભરાવવાનું નક્કી કરીને ભીનમાલ મુકામે
આચાર્યશ્રીને ખબર આપી.

આ રીતે શુરુમંદિર નિર્માણ કરવાની પહેલી ઇંટ મૂક-
વામાં આવી.

આટલું જલ્દી કામ થશે એવી આશા તો નહોતી
પરંતુ હવે કામ જલ્દી થશે એવાં એંધાણ દેખાયાં.

બીજા ચાતુર્માસમાં શુરુમંદિર નિર્માણનો વિચાર દે-
થયો. અને શુરુભક્ત શ્રી મોહનલાલ હીરાલાલ તરફથી આ
કામમાં રૂા. ૧૦ હજારની રકમ આપીને શુભ શરૂઆત
કરવાની માંગણી કરવામાં આવી.

સંઘના ભાઈઓ ધાણુસા ચાતુર્માસ સ્થિત આચાર્યદેવ
શ્રી મદ્વિજય વિદ્યાચન્દ્રસૂરીશ્વરજી મહારાજના દર્શનાર્થે ગયા
અને આચાર્યશ્રીને સ્થિતિથી વાકેફ કર્યા.

આચાર્યશ્રીએ આ પુનીત કામ કરવાની સંઘની ભાવનાને
ખિરદાવી અને મોહનલાલ હીરાલાલભાઈને ઉપદેશ આપી
આ મહાન કાર્યમાં લાલ લેવા માટે પ્રેરણા આપી.

આમ હવે શુરુમંદિરના નિર્માણ કાર્યનો શુભારંભ
થયો. મિસ્ત્રીઓ પાસે નકશા બનાવરાવ્યા; કામ માટે કારીગરો
તેડાવ્યા, અને લગની લાગી દરેકના હૃદયમાં હવે કામ કરવાની !

શુભ મુહૂર્તમાં ખાતકામ અને શિલાન્યાસ કરવામાં આવ્યું.

શ્રી વેલચંદલાઈ મહેતાના મુપુત્ર મકુરબ ઇ મહેતા; દાશાના મુપુત્ર બીખાલાઈ, ચીમનલાલ પુડાલાલ, ખુમચંદ જશકરજી અને બ્હાલચંદ જેવંદલાઈ મહેતા આદિ નમાજના દરેક શુભક્રમોએ તન, મન અને ધનથી નિર્માણ કાર્યમાં પૂરેપૂરો ભોગ આપવા માંગ્યો.

એક બાળુ મકગણાથી આવેલ કારીગર ઉસ્માન મુસ્તફા અને તેમના મુપુત્ર નાનહનમદ પોતાના કારીગરો સાથે કામમાં લાગી ગયા. બીજી બાળુ શુન્દર માટેના પ્રસ્તરને કંઠારવાનું કામ ચાલુ થયું.

બીજી છત્રીનું નિર્માણ થયું, કોતરાણી આગેરૂંજ કરવામાં આવી.

શુદ્ધેવશ્રીની બીજી પ્રતિનાઓ તૈયાર થઈ ગઈ. એ ભયનાં કુંડસી મુકામ આચાર્યશ્રીના વરહહસ્તે પ્રતિષ્ઠાપન લાકા થવાની હતી. શુદ્ધેશ્વરિઓ ત્યાં પહોંચાડવાના આવી અને અજનશલાકા કરાવવામાં આવી.

પાલીપાણાની યાત્રાએ જતાં મુનિમંદળ નહં આચાર્ય દેવશ્રી ધાનેરા પધાર્યા! નિર્માણકાર્ય દેખીને પ્રમત્ત થયા અને ચંદતા પરિણામ રાખવાની સંધને સલાહ આપી.

શુદ્ધેશ્વરિનું નિર્માણકાર્ય ચાલુ હતું! યોગ્ય જગ્યાએ યોગ્ય કંઠારણી કંઠારવામાં આવતી હતી. આ બાળુ બાબુક જનોના હૃદયમંદિરમાં પણ કંઠારણી કોતરાતી હતી. હવે કામ પૂર્ણતાના આદે પહોંચવામાં હતું. “૨૫ x ૧૨” ફૂટની ૬મિ ઉપર દિવ્ય દેવસિમાનસનું શુદ્ધેશ્વર બની રહ્યું હતું!

દરેકનો ઉલ્લાસ વધતો જતો હતો.

અગ્રગણ્યોની દેખરેખ અન્નેડ હતી. ઘરના કામ કરી પછી આ કામમાં વધુ ભોગ આપતા હતા. એમના પછી બોલને ઉપાડી લેવા માટે સંઘના પ્રત્યેક ભાઈની તૈયારી હતી.

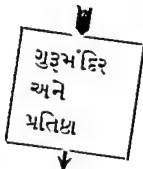
સમયની ખલિહારી હતી. વડીલોના આશીર્વાદ હત અને હતી દરેકની સંપૂર્ણ ભાવના; પરિણામે વડીલશ્રી વેલચંદભાઈ મહેતા, શ્રી ભૂતાશા, શ્રી મોહનભાઈ આદિએ વર્ષો પહેલાં કહ્યું હતું કે ‘અમે તો કદાચ ન કરી શકીએ એ કામ પરંતુ તમે તો જરૂર કરજો ગુરૂમંદિર’ એ શબ્દો વર્ષો પછી પણ એમના વારસદારો સાર્થક કરી રહ્યા હતા; વડીલોની વિશુદ્ધ ભાવનાનું પ્રતિબિંબ વારસામાં મળ્યું હતું અને આદર્શોના બળે જ ભવ્ય ગુરૂમંદિર તૈયાર થઈ ગયું.

હવે તો હતી એક જ ભાવના પ્રબળ કે પ્રતિષ્ઠાત્સવ કરી લઈએ તો જીવન ધન્ય થઈ જાય.

‘જીવતો નર ભદ્રા પામે’વાળી કહેવતને ચરિતાર્થ કરવાનું દરેક જણાએ નક્કી કર્યું અને સંઘ એકત્રિત થયો. સર્વાનુમતે આચાર્ય મહારાજ પાસે મુહૂર્ત લેવા માટે પ્રતિ નિધિમંડળ મોકલવાનું નક્કી થયું. શ્રી વાલચંદભાઈ મહેતા, શ્રી ભોગીભાઈ ખૂમચંદ આદિના નામ નક્કી થયાં.

હવે અતીત અને વર્તમાનકાળનાં સોણલાં આકાર લેશે. ભાવનાનું પૂરછલકાયું અને બેઠેલ જનસમુદાયે ‘જૈનશાસનનો જય જયકાર’ કરી ગગનમંડળને શુંબવી દીધું.

[૪]

ગુરૂદેવ ! ગુરૂમંદિર તૈયાર છે ! આપો શુભમુદ્ઘૃત !
કરો શ્રીકાર કામ અને રાખો ઇતિહાસમાં નામ !

શંખેશ્વરની પુનીત યાત્રા કરીને આચાર્યદેવ શ્રીમદ્વિજય-
વિદ્યાચન્દ્રસૂરીશ્વરજી મહારાજ સુનિ મંડળ સહ વિહાર
કરતા રાધનપુર થઇને થરાદ પધાર્યા ! આપશ્રીના સાનિધ્યમાં
ભવ્ય દીપોત્સવ ઉજવાયો ! ત્યારપછી ધાનેરા સમકિત
ગૃહીય શ્રીસંઘના પ્રતિનિધિ થરાદ પહોંચ્યા અને ધાનેરા
પધારી ગુરૂમંદિરની પ્રતિષ્ઠા કરાવવા માટે પ્રાર્થના કરી.

શ્રીસંઘની ઉત્કટ ભાવના દેખીને આચાર્યશ્રી તરફથી
મુદ્ઘૃત આપવામાં આવ્યું અને 'ક્ષેત્ર કપશના' કહીને
આચાર્યશ્રીએ શ્રીસંઘને સંતોષ આપ્યો.

મુદ્ઘૃત લઇને પ્રતિનિધિમંડળ ધાનેરા પહોંચ્યું અને

આચાર્યશ્રીના તરફથી અપાયેલ સંદેશથી વાકેફ કર્યા. અપૂર્વ આનંદની હોર પ્રસરી ગઈ નગર ધાનેરામાં ! સંઘે પ્રતિષ્ઠોત્સવની તૈયારી કરી ! વર્ષોથી દિલના ખૂણે છૂપાવી રાખેલી શક્તિ પ્રસ્ફુરિત થઈ ગઈ ! અને તૈયાર થઈ ગયાં તન, મન, ધન ત્રણે આ પાવન અવસરને શોભાવવા માટે !

આવો પ્રસંગ ધાનેરાના ઇતિહાસમાં સૌ પ્રથમ હતો ! ઉદ્વસિત હૃદયવાળા દરેક મહાનુભાવ આ વખતે આગવી રીતે સર્વ પ્રકારે ઊભા થઈ ગયા હતા.

હવે તો ભાવુકોની આંખો મંડાણી હતી પૂન્ય આચાર્યદેવશ્રીના દર્શન ભણી અને કાન મંડાયા હતા આચાર્યશ્રીના વિહારના સમાચાર સાંભળવા તરફ !

થરાદથી વિહાર જલ્દી જ થવાનો હતો છતાં સંઘના અતીવ આગ્રહથી એક અઠવાડિયાની સ્થિરતા વધુ કરવી પડી અને માહ વદિ ૮ ના રોજ સાંજના થરાદથી વિહાર થયો ! એક મુખે પ્રસન્નતા અને એક મુખે ઉદાસીનતાની રેખાઓ ખેંચાઈ ગઈ હતી.

વિહારના સમાચાર જાણીને ધાનેરાની જનતામાં પ્રસન્નતા છવાઈ ગઈ અને થરાદની જનતા આજ ગુરુવિરહથી ઉદાસીન થઈ ગઈ હતી. સેંકડો લોકોએ ભાવભરી વિદાય આપી અને શ્રીમદ્ આચાર્યવર્ય વિહાર કરી મહુપુર, જેતડાં, પેપરાણ થઈને લાખણી પધાર્યા ! અહિં આપશ્રીના સાનિધ્યમાં નવનિર્મિત ઉપાશ્રયનું ઉદ્ઘાટન કરવામાં આવ્યું ! લાખણી સંઘે અપૂર્વ લાભ લીધો.

આસપાસના ભાવુકોની અત્યંત આગ્રહભરી વિનંતીને સ્વીકારીને આચાર્યશ્રીએ લેખક (મુનિ જયન્તવિજય)

શ્રમણીવૃંદ પણ સાથે જ હોતો ! સાધ્વીજીશ્રી લલિતશ્રીજી, શ્રી મુક્તિશ્રીજી આદિ ઠા. ૧૭ પણ આ પ્રસંગે ધાનેરાની ધરતીને પાવન કરવા આવી ગયા હતા.

માહ વદિ ૧૩ થી અઠ્યાઈ ઉત્સવ ચાલુ કરવામાં આવ્યો ! ઉપાશ્રયમાં જ સુંદર સન્તવટ સાથે મંડપ બાંધવામાં આવ્યો. પૂજા ભણાવવા માટે શ્રી વાસુદેવભાઈ પોતાની મંડળી લઈને સાજબાજ સાથે આવી ગયેલ હતા. વિધિ-વિધાન માટે યતિવર્ય શ્રી હેમચન્દ્રજી ગુરાં સાયલા નિવાસી આવી ગયા હતા. અનેરા ઉત્સાહ વચ્ચે કાર્યવાહી ચાલુ હતી.

ઉપાશ્રયમાં વેદિકા અને પીઠિકા નિર્મિત કરવામાં આવી.

ધૂપ, દીપ સ્થાપિત થયાં પછી વેદિકા પૂજન અને કુંભ સ્થાપના કરવામાં આવી.

ઉપાશ્રયમાં આ વિધાન ચાલુ હોવાથી આચાર્યશ્રીએ સહ મુનિ મંડળ ઉપાશ્રય સામેના શ્રી નેમિચંદ જૈનના નવ-નિર્મિત માણેક ભવનમાં સ્થિરતા કરી !

આચાર્યશ્રીના માર્ગદર્શનાનુસાર શ્રીસંઘ આ કાર્યવાહીમાં દિવસે દિવસે વિશેષતા અને વિશુદ્ધિ લાવી રહ્યો હોતો ! પ્રતિદિન વિવિધ પ્રકારી પૂજાઓ ચાલુ હતી. શ્રી શાન્તિનાથ ભગવાનના દહેરાસરમાં અંગરચના કરવામાં આવતી હતી અને રાત્રિના સમયે ગાયક શ્રી વાસુદેવભાઈ પોતાની વિશિષ્ટશૈલીથી ભાવનામાં આવતા ભાવુકોને ભાવનાના સરોવરમાં સ્નાન કરાવી દેતા હતા !

આહાર સ્થિત પૂજ્ય ગુરુદેવોની મૂર્તિઓને ધાનેરા લાવવા માટે યતિશ્રી હેમચન્દ્રજી અને મહેતા વીરચંદ

કારણ આજના દિવસે પ્રતિષ્ઠાનું શુભ મુદ્દત નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું.

મહોત્સવમાં ભાગ લેવા માટે દૂર અને નજીકનો માનવ મહેરામણ આવવા માંડ્યો હતો. ધાનેરાના મુંબઈ, મદ્રાસ, અમદાવાદ, કારાકુડી, ભીમડી આદિ ગામોમાં વ્યાપારી વસતા ભાવુકો રેલ્વે, મોટરો અને ટેક્ષીઓ દ્વારા આવવા માંડ્યા હતા. બહારગામથી આવનાર દરેક સ્વધર્મી બંધુઓની ભક્તિ માટે સંઘ તરફથી જૈન વાડીમાં વ્યવસ્થા કરવામાં આવી હતી.

પાછળ રહેલ મુનિરાજ શ્રી ચારિત્રવિજયજી મં પહોંચી ગયા ધાનેરા અને છેલ્લે સુદિ ૪ના રોજ લેખક (મુનિ જયંત-વિજય) અને મુનિરાજ શ્રી પુન્યવિજયજી પણ આવી ગયા.

પ્રતિષ્ઠાના વિધિવિધાન માટે જરૂરી સામગ્રી જલ્દીથી પ્રાપ્ત થઈ શકે એ માટે મંગળધરની વ્યવસ્થા કરવામાં આવી હતી. જેની વ્યવસ્થા માટે શ્રી બહાલચંદ્રજી મહેતાની નિમણૂંક કરવામાં આવી હતી.

સ્વધર્મી બંધુઓની ભક્તિ માટે રસોડાની વ્યવસ્થામાં શ્રી ચીમનલાલ ધુડાલાલ મહાજની, નાનાભાઈ ગકુરભાઈ મહેતા અને કન્હૈયાલાલ મોહનલાલ આદિ આગળ પડતા દેખાતા હતા.

ઉત્સવની શોભા આમ દિવસે દિવસે ખીલી રહી હતી અને સૌનો ઉલ્લાસ પણ વધી રહ્યો હતો.

[૫]

ધન્ય થયું
ધાનેરા

ધાનેરાની ધરતી આજ પ્રકુલિત હતી.
ભાવુકોના મન મથૂર ટૂંકાર કરતા નાચી રહ્યા હતા.
ઐક્યેકે વ્યક્તિના માનસમાં ઉલ્લાસ હતો, વચનમાં
ભાવનાની પાવન ગંગા પ્રવાહિત થઈ રહી હતી. કાયામાં
અદ્ભુત ઉત્સાહ અત્યંત જણાતો હતો.
માનવ મહેરામણ ઉમઝ્યાં હતો આજ શુરે મંદિરની
પ્રતિષ્ઠામાં ભાગ લેવા સમક્ષિતગચ્છીય ગૌરવેતાંબર ઉપા-
ધ્ય તરફ !
પૂર્વ દિશામાં પોપટની ચાંચ સમી લાલિમા ફલાવતા
સૂર્યદેવ પ્રકાશી ગયા હતા ! ફેલીના કણકણમાં સર્વંત્ર એ
ફેલાકરે પૂરેપૂરી સ્ફૂર્તિ લાવી હતી. નિદ્રાદેવીના ખેળે સોડ
લાળીને સૂઈ રહેલા જાગૃત થઈ ગયા હતા ! અત્યેકના હૃદય

પટલ ઉપર એક જ પ્રતિગિમ્બ પ્રતિગિમ્બિત થતું હતું 'આલો પ્રતિષ્ઠામાં' ! ભવ્ય ગાવના ભરેલી ભૂમિ મૌન સાગ્રવીને રહેલી હતી વર્ષોથી, પણ આજ તેનો કણકણ ખોલી રહ્યો હતો ! વર્ષો પહેલાં પોતાના અરણ્યકમગથી પવિત્ર કરનારા એ પૂજ્ય ગુરુદેવોની પ્રતિષ્ઠા થઈ રહી હતી ! આ ધરતીના ખોળે કર્મોના સાથે જંગ ખેલનારા એ પરમશ્રેષ્ઠ પુણ્ય શ્લોકની પ્રસ્થાપના થઈ રહી હતી !

ગામ અને શહેરોથી આવેલ લક્ષ્મણનો પણ આ પુનિત પ્રસંગે પાછળ ન રહ્યા ! શાના રહે ! અનુમોદનીય અવસરો જીવનમાં વારંવાર આવતા નથી, પછી આવા પ્રસંગને કોણ ચૂકે ?

આજનો દિવસ મુખ્ય દિવસ હતો ! પ્રતિષ્ઠાના પ્રમુખ પ્રેરણાશ્રોત પૂજ્યવર્ય શ્રી આચાર્યદેવેશ પોતાના સ્થાનથી પોતાના પરિવાર સાથે પ્રસ્થિત થઈ ચુક્યા હતા. અને ગુરુ મંદિરના દ્વારે પહોંચવાની તૈયારીમાં હતા !

કાગડોળે રાહ દેખતાં લાવુક હૈયાં જ્યજ્યકાર કરવા લાગ્યાં. તે વખતે જે ઉલ્લાસ દેખાતો હતો તેનું વર્ણન કરવું અશક્ય છે. આજ જાણે પોતાના જીવનનો પોતાને મહામૂલ્યવાન લહાવો લેવાનો છે એટલો ઉમંગ પ્રગટપણે દેખાઈ રહ્યો હતો.

શ્રમણી વૃંદ પણ યથાસ્થાન આવી ગયો હતો ! મુનિ-વૃંદના પરિકરથી સુશોભિત આચાર્યશ્રી પાટ ઉપર બિરાજમાન થયા અને સર્વ શ્રદ્ધાળુઓ શ્રી પંચપરમેષ્ઠિ ભગવંતોનું સ્મરણ કરી રહ્યા હતા !

આજની પૂર્ણાતિથિ પંચમી એ પૂજ્યવરોના પ્રત્યે પ્રાણીમાત્રને પ્રેરણા આપનાર હતી.

;

ધંદારવ અને ઝાઝરના નિનાદ હૃદય આગર સ્થિત ભાવનાના પૂરને છલકાવવામાં પૂનમના ચંદ્રનો ભાગ ભજવી રહ્યા હતા.

ચિત્તાકર્ષક, દેહિધ્વિમાન દેવકુલિકા સમી પ્રવેન આરસ હાણીથી ગુરૂમંદિરની સ્થાપના કરવામાં આવી હતી. વર્ષો હંડવાંની વિચારણા ભાવનાના રૂપમાં પરિણમી અને પરિણામે એ આકારરૂપ લઈ ચડી હતી.

વાત વાતમાં વખત ચાલ્યો જાય છે અને આદ્યુર્ન અધવરચે જ રહી જાય છે. ઘણા એવા દાખલાઓ દેખવા અને સાંભળવા પણ મળે છે. પરંતુ અહિં જુદું જ બન્યું, આદ્યુર્ન ઉદ્ભૂત ભાવનાથી અને પૂર્વ કયું પણ એ જ ભાવનાથી !

પ્રતિષ્ઠાનો સમય આવવાને મિનિટોની જ વાર હતી, સંધના અમગમયો, કાર્યકર્તાઓ અને પ્રતિષ્ઠાનો લાભ લેનાર ભાઈ ગદ્દેનો દરેક રીતે તૈયાર થઈ ગયા હતા; સ્વયં સેવકો વ્યવસ્થા જાળવવામાં દત્ત ચિત્ત દેખાતા હતા.

પરમ કૃપાળુ સમય ગુરૂદેવ પ્રભુશ્રીની મનમોહક મૂર્તિ ગુરૂમંદિરમાં ભાવવામાં આવી. પૂજ્યવર શ્રીમદ્ ધનચન્દ્ર સૂરીશ્વર, પૂજ્યવર શ્રીમદ્ ભૂપેન્દ્રસૂરીશ્વરની મૂર્તિઓ કમશઃ ભાવવામાં આવી. ગગનસેદી જયજયકારથી નભોમંડળ ગાળી બિંધુ અને પછી એકદમ શાંતિનું મોજું ફરી વળ્યું. નીરવ શાંતિ હતી ! ગુરૂદેવશ્રીની ભવ્ય સુખમુદ્રા તરફ બધાય એકીત્તે મીટ માંડીને બેસા હતા.

મનમોહક મુદ્રા, પ્રેરણારૂપ પ્રતિબિમ્બ અને ભવ્ય ભાવ લોહચુલકના જેમ પ્રત્યેકને પોતા તરફ ખેંચી લેતાં હતાં. આજ દરેકના હૃદયમાં મહા, વચનમાં શુભાનુવાદ અને કાયામાં વિનય વસી ગયા હતા.

પરાળર ટાઈમ થયો; આચાર્યશ્રીએ સમય સૂચક સંકેત કરતાં જ સર્વ યથાસ્થાને ગોઠવાઈ ગયા. અને એક જ મિનિટની નીરવ શાંતિ પછી ‘જૈન શાસનની જય’ના બુલંદ અવાજ સાથે પ્રાતઃસ્મરણીય પૂજ્ય ગુરૂદેવશ્રીની પ્રતિમાઓને ગાદીનસીન કરવામાં આવી, વિવિધ રીતે લાલ લેનારા ધન્ય થઈ ગયા. એટલું જ નહિ જિંદગીમાં પાવન કામ કરીને પુણ્યનું ભાતું ભરી ગયા.

પૂજ્ય આચાર્યશ્રી અને મુનિ મંડળ તરફથી ક્રમશઃ વાસઅધિનિક્ષેપ કરવામાં આવ્યો ! દિવ્ય દિદાર દેખીને આમતેમ ફરતી દષ્ટિ એ ગુરૂદેવો પર સ્થિર થઈ અને લાવુક હૈયાં ખોલી ઊઠ્યાં !

“અજ્ઞાનના અંધકારને ભેદીને પ્રકાશના કિરણો પાથરનાર એ પૂજ્ય ગુરૂદેવશ્રીને વારંવાર નમસ્કાર થાઓ અમારા !”

“મિથ્યાત્વના પુંજને પોતાના ભગીરથ પ્રયાસો દ્વારા હઠાવનાર એ પૂજ્ય ગુરૂદેવશ્રીનું શરણું રહો અમને સદાને માટે !”

“વીતરાગ વાણીનું પાત કરાવનાર અને અનાદિની તૃષાને સંતોષનાર પૂજ્ય ગુરૂદેવશ્રીને અહુર્નિશ વંદન હો અમારા !”

“પાળંડીઓના પાશમાંથી પ્રત્યેકને છોડાવવાનું શ્રેષ્ઠતમકાર્ય કરવા માટે સતત પ્રયત્નશીલ અને સફળતા મેળવનાર એ પૂજ્ય ગુરૂદેવ ભગવંતને પ્રતિક્ષણે પ્રણામ હો અમારા !”

“જૈન જગતના જાજ્જવલ્લભાન પ્રદીપસમા પૂજ્ય ગુરૂદેવશ્રીને ભાવભર્યાં હૃદયે કોટિ કોટિ નમસ્કાર હો અમારા !”

જનસમૂહ ગુરુમંદિરના ગહારના પ્રાંગણમાં ગોઠવા
ચેલો હતો.

પ્રતિષ્ઠા ખૂબ જ આનંદ અને શાંતિપૂર્વક સંપન્ન થઈ.
પ્રતિષ્ઠા પછી ગુરુપૂજનનો કાર્યક્રમ રાખવામાં આવ્યો હતો.

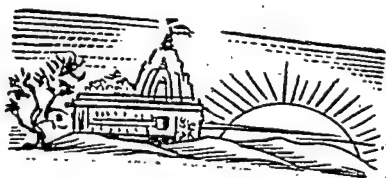
આચાર્યશ્રી પોતાના પરિકર સાથે ગહાર પધાર્યા! પાટ
ઉપર ધિરાજમાન થયા. ગુરુપૂજનનો લાલ લેનાર શ્રદ્ધાળુ
લક્ષ્મીએ પૂજન કરી પોતાના જીવનને ધન્ય બનાવ્યું!
આચાર્યશ્રીને કામળી વહોરાવવાનો લાલ લેનાર મહાત્મ
ભાવોએ કામળી વહોરાવી પોતાના હૃદયને પાવન કર્યું!

પ્રશંસાના પુષ્પો પ્રત્યેકના મુખકમળથી વરસી રહ્યા હતા.

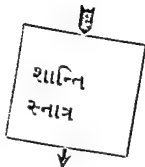
શ્રીજીની પ્રભાવના થઈ અને માનવ મહેરામણ ઉદર
દેવતાને સંતોષવા માટે ઉપજ્યો!

સમકિતગચ્છીય સંઘ તરફથી આજ સંપૂર્ણ જૈન
સંઘની લક્ષિ કરવામાં આવી. આ સિવાયનો પ્રતિષ્ઠા
નિમિત્તનો તમામ વ્યય શ્રી ધનરાજભાઈ મૂળચંદલાઈએ
કરીને પ્રાપ્ત લક્ષ્મીનો સદુપયોગ કરી અમૂલ્ય લાલ લીધો!

સર્વત્ર આનંદની છાંયો ઉછળી રહી હતી.

[૬]

ધાનેરાની પવિત્ર ભૂમિ આજ અદ્યુચિના નિવારણથી
વિમુક્ત બની હતી, પ્રતિષ્ઠાનો આનંદ મન્યેકના દૃઢચક્ષુને
પ્રલિપ્ત કરી રહ્યો હતો. અને પાવન કરી રહ્યાં હતા,
અમકિન અગ્રીય ઉપાશ્રયના પ્રાગણ્યનાં શાન્તિસ્નાત્ર બધા
વાનો સંપૂર્ણ કાર્યક્રમ વિવિસર ગોઠવાઈ ગયો હતો.

લાલ વચ્ચાઈના મુદર પાટ ઉપર અદ્યપ્રકારી દ્રવ્યો
બદેલી થાળીઓ મૂકવામાં આવી હતી. ૨૭ સ્નાત્રાભિષેક
કરવાના હતા. ૨૭ ફવાના જળ મંગાવી લેવાયાં હતાં. ૨૭,
૨૭ સ્ત્રી, પુરુષો પોતપોતાના સ્થાને અભિષેક સંબંધી યોગ્ય
સામગ્રી સાથે વ્યવસ્થિત થઈ ગયાં હતાં. કિયા વિધાયક
શ્રી હેમચન્દ્રજી થતિ પોતાની પ્રવૃત્તિમાં સંલગ્ન હતા અને
સ્નાત્રોત્સવને સારાંદ સંપૂર્ણ કરવા માટેની નેધારી કરતા હતા.
મૃદુ ગિરિ ઉપર જેમ દેવ-દેવેન્દ્રોએ જન્માભિષેક
કર્યો હતો શ્રી જિનેન્દ્રદેવનો તેવો જ અનુપમ દહાવો

લેવાનો હતો આજના અભિષેકમાં ભાગ લઈને ! એટલા માટે દરેક ભાવુકો પોતાના કામથી નિવૃત્ત થઈ નિવૃત્તિમૂલક પ્રવૃત્તિમાં જોડાવા આવી પહોંચ્યા હતા.

સ્નાત્રમાં ભાગ લેનાર (સ્નાત્રકારકો) સ્નાત્રીયાઓના હાથમાં ગંદન, ધૂપ, દીપ, અક્ષત, નૈવેદ્ય, જળ, કેશર, દર્પણ, પંખા, વરણ ઇત્યાદિ શોભી રહ્યાં હતાં.

સામે પાટ ઉપર નાડાછડીચયિત શ્રીકૃષ્ણ નાગરવેલના પાન ઉપર મૂકવામાં આવ્યાં હતાં. એક તરફ દીપક પ્રગટાવનાર ભાઈ પણ પોતાની તૈયારી સાથે હાજર થઈ ગયા હતા.

લક્ષ્મીની ગંગામાં ડૂળકી દેવરાવવા માટે ગાયક મહોદય પણ ઉપસ્થિત થઈ ગયા હતા.

સુનિવૃંદના સાથે આચાર્યશ્રી પધાર્ય, અને શ્રમણી-મંડળ પણ આવી ગયા પછી ચતુર્વિધ સંઘનો મેળો જામ્યો હતો.

સૌ સ્થિર થઈ અનિમેષ નયને આચાર્યશ્રી તરફ મીટ માંડીને બેઠાં. આચાર્યશ્રીએ 'નમોઽર્હતસિદ્ધાચાર્યોપાધ્યાય સર્વ શાશ્વત્ય. 'નુ' ઉચ્ચારણ કરી ઉત્સવનો મંગળ પ્રારંભ કર્યો.

જેમના નામ સ્મરણથી આ લોક અને પરલોક સુધરી જાય; આધિ, વ્યાધિ અને ઉપાધિને ઉચ્ચાળા ભરવા પડે અને છેવટે અપૂર્વ શાન્તિ અને આનંદનું સામ્રાજ્ય જામી જાય એવા પરમ તારક અરિહંતદેવનો સ્નાત્ર ઉત્સવ થઈ રહ્યો છે એવો ભાવ દરેકના ચહેરા ઉપર કળી શકાતો હતો.

જીવનની સાધના માટે અને સિદ્ધિના સોપાન ચઢવા માટે આજનો આ ઉત્સવ નવીન પ્રેરણા આપનાર હતો.

પ્રમોદભાવને પુષ્ટ કરનાર અને મૈત્રીભાવની મરિતિ વહા-
વનાર છે.

આચાર્યશ્રી દ્વારા પ્રારંભિકરણ થયા પછી હરેક એક-
ચિત્ત થઈને જોડાયા ભક્તિની મરિતિમાં સ્નાન કરવામાં !
ઉપરિધત ભાવુકોએ શબ્દો ઉપાડી લીધા. વાતાવરણમાં
ઉત્કાંઠા વ્યાપી ગયો. અનુનું ભાવલયુત પ્રતિગિમ્બ અનેાનુનું
માનનું હનું. કામ્ય ચાલુ થયું અને છેવટે શ્રીમત્તીય કર
મિલનના શુભ પ્રકટ કરતા શબ્દપુષ્પોની વૃદ્ધિ થઈ અને
છી ભગવાન ઉપર અભિપ્રેક કરવાનાં આવ્યો !

અભિપ્રેક થયો અને વાચનનો રજુજણ રજુજણ નાદ
અને તબલાનો ધિનાક ધિનાક તાલ રજુજણી જિલ્યો; 'મેરુ
શિખર નવરાવે હો મુરપનિ'નું સંગીત ફેલાયું. વાચામાં
વાચા મળી ! અવાજનાં અવાજ મળ્યો ! તાલમાં તાલ
મળ્યો ! હૃયાં હેલે ચલ્યા અને માનવ મહેરામણ પુલકિત થયો.

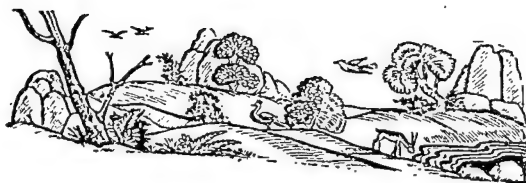
મંદમદ ચાલતી હતી હવે ભાવુકોના તનને શાન્તિ
આપતી હતી. પ્રભુભક્તિની લય મન અને હૃદયને પ્રસન્ન
કરતી હતી. એક અભિપ્રેક થયો ! અદ્ર વ્યવ સદાવવાના
માલ્યાં, દીપક પ્રગટાવવાનું કામ થયું અને ત્યારબાદ સ્નાત્ર
! મોચાર કરવાનો લાભ મુનિશ્રો જયપ્રભવિજયજીએ લેવા
લ્યો; મત્રાસદા અને કાવ્યાસદાની કહીથી કહી મળતી
તી. શાન્તિપૂર્વકનો સ્નાત્ર વિનય શાન્તિ પ્રસ્થાપના માટે
વપૂર્વક ઉજવાતો હતો.

આ બાજુ વિશાળ હોલમાં ભાવુકોના જોડલા (૬ પતિ)
ચર્યાચર ઉચ્ચરવાનાં હતા, તેની તૈયારીઓ ચાલતી હતી.
સાથેથી પદાસીન થયા; ભાવ બદલો માનવ સમુદાય આ

અપૂર્વ પ્રસંગમાં જોડાયેલો હતો. ક્રિયા વિધાન ચાલુ થયાં. લાવુકેને ત્રત ઉગરાવવામાં આવ્યાં. ઉપસ્થિત જન જાગરણ માંથી ધન્ય ધન્યના પોકારો થયા.

શાન્તિસ્નાત્રના મંત્રોચ્ચાર ચાલુ હતા. ગગનમંડળને સ્પર્શતા એ શબ્દો આકાશને ભરી દેતા હતા. મુનિરાજશ્રી દેવેન્દ્રવિજયજીએ સ્નાત્ર લણાવવાનો આરંભ કર્યો. સમજાવ્યું સ્નાત્રનું મહત્વ અને છેલ્લે સ્નાત્રોત્સવની પૂર્ણાહુતિ થઈ. સ્નાત્ર જળનો વરઘોડો નિકળ્યો; નગરનો કણકણ શુદ્ધ થયો. જયજયકાર થયો અને ઉત્સવ સાનંદ સંપન્ન થયો.

અને સ્નાત્રોત્સવનો આનંદ માણતો માનવ સમુદાય નિજ સ્થાનક તરફ રવાના થયો.

દહેરાસરના નિર્માણ કાર્યનો પ્રારંભ શ્રીમદ્વિજય-
રાજેન્દ્રસૂરીશ્વરજી મહારાજના પ્રધાનશિષ્ય શ્રી ધનવિજયજી
(શ્રીમદ્વિજયધનચંદ્રસૂરીશ્વરજી) મહારાજના સાનિધ્યમાં
શિલારોપણ અને ખાતકામ વિધિ સાથે કરવામાં આવેલો.
દહેરાસરનું કામ પૂરું થઈ ગયા પછી તપસ્વી મુનિરાજશ્રી
નરેન્દ્રવિજયજી મહારાજના સાનિધ્યમાં પ્રતિષ્ઠા વિધિ શ્રી
ચુનીલાલજી ચતિજી (જે ધાનેરાની શ્રી ધનવિજયજી મહારાજની
યતિ પરંપરાની ગાદીએ હતા.) એ કરાવી હતી તે
વખતે સં. ૧૯૯૦ ચાલતો હતો.

પ્રતિષ્ઠા પછી સંઘને ફરીથી વિધિ કરીને પ્રતિમાની પ્રતિષ્ઠા
કરવાનું યોગ્ય જણાતાં સં. ૧૯૯૬માં મુનિશ્રી તીર્થવિજયજી
મહારાજ પાસે પ્રતિષ્ઠા કરાવી.

૨ જૈન ઉપાશ્રય

અહિં સમકિતગચ્છ, તપાગચ્છ અને લોંકાગચ્છ; ત્રણ
સંપ્રદાય છે. જેઓએ પોતપોતાની આવશ્યક ક્રિયા કરવા
માટે અલગ અલગ ઉપાશ્રય બનાવેલ છે. સંપ્રદાય લિંગ
લિંગ હોવા છતાં પારસ્પરિક રહેલ અને સહુલાવ અત્યંત
સરાહનીય અને અનુકરણીય છે. પ્રત્યેક ઉપાશ્રય પ્રત્યેક
વ્યક્તિને પોતાનો દેખાય છે અને પ્રત્યેકના કાર્યમાં પ્રત્યેક
વ્યક્તિ તન, મન અને ધનથી સહાયક થાય છે. વિશાળકાર
ઉપાશ્રયોમાં કોઈપણ સાધુ સાધ્વીના પ્રવચન-વ્યાખ્યાનમાં
દરેક સંપ્રદાયના લાલુકો લાવપૂર્વક આવે છે અને યથાશક્તિ
આરાધના કરે છે. આવી એકતા અન્યત્ર દેખવા યોગી મળે છે.

૩ જૈનવાડી, આયંબિલશાળા

ધાનેરાની પશ્ચિમ દિશાએ ત્રણે સંપ્રદાયની સહાયતાથી

4

4

બીલડીયાણ :-શ્રી ભીમપટ્ટીના નામથી પૂર્વકાળતું આ તીર્થ શ્રી બીલડીયા પાર્શ્વનાથના નામથી સર્વત્ર પ્રસિદ્ધ છે.

રામપેણ :-ધોનેરાની દક્ષિણ દિશાએ પ્રાચીન તીર્થ-સ્વરૂપ સ્થિત છે, જ્યાં આદિનાથ લગવાન ગિરાજમાન છે.

ધાખા :-ધોનેરાથી ૪ માઈલના અંતરે આ તીર્થરૂપ સ્થિત છે. વિશાળ જૈન મંદિર છે, જેની પ્રતિષ્ઠા સંવત ૧૯૬૭માં શ્રીમદ્વિજયધનચન્દ્રસૂરીશ્વરજી મહારાજના કર્મકળથી સંપન્ન થયેલ. મૂળ નાયક શ્રી શાંતિનાથ લગવાન છે.

આ સિવાય પણ આસપાસ તીર્થભૂમિઓ વિદ્યમાન છે.

૬ અહિં વસતા જૈન કુટુંબ

પૂર્વકાળમાં ધોનેરાના અસ્તિત્વ પછી સર્વ પ્રથમ પારેખ કુટુંબે વસવાટ કર્યો. ત્યારબાદ એક પછી એક કુટુંબો અહિં આવ્યા. વર્તમાનમાં અહિં સત્યાવીશ કુટુંબો રહે છે, જેમની ગણતરી કરતાં આ પ્રમાણે છે. પારેખ કુટુંબ, શેઠ મહેતા, વ્યાજ મહેતા, સવાણી, વલાણી, અજબાણી, ભેમાણી, ગાંધી, પાંચસો વોહરા, મોરખીયા, છત્રાણી, જોગાણી, મેઘાણી, ઘરણાણી, વાઘાણી, બરૂણજી શેઠ, વખતાણી, (વારિયા) વારૈયા, સંઘવી, મહાજની, છાજેડ, કમોલિયા, પરીખ, ઘીયા દોશી, ભણુશાળી, કટારિયા, પરમાર કોટેયા, સીરોહિયા, શેઠ; આ કુટુંબોના ઘર આજ ધોનેરાની ધરતીને શોભાવી રહ્યાં છે, અને ધર્મધ્યાનના સાથે સમાજ, રાષ્ટ્ર અને ધર્મની સેવા કરી રહ્યાં છે.

૭ શ્રી બન્ધુ સમાજ સાર્વજનિક લાયબ્રેરી

ધોનેરામાં વસતા જૈન સમાજ દ્વારા એક મંડળ ચલાવવામાં આવતું હતું, તે મંડળના આશ્રયે એક નાનકડી

સખાવત કરી અને કામને આગળ ધપાવ્યું. જેમાં આઠમી કક્ષાથી શિક્ષણ આપવામાં આવે છે. ૬ અધ્યાપક આગ વિદ્યાર્થીઓને જ્ઞાનનું પિરસણ પીરસી રહ્યા છે.

૯ પ્રાથમરી સ્કૂલ અને બાળમંદિર

નાના નાના કોમળ છોડવાઓને જે બાળુ નમાવે એ બાળુ નમાવી શકાય. તેમ નાના બાળકોને જેવા સંસ્કારોનું સીંચન કરવામાં આવે તેવું તેમનું જીવન નિર્માણ થઈ શકે છે. આ હેતુથી અહિં બાળમંદિર પણ ચલાવવાનું નક્કી થયું છે જેના માટે સુંદરલાલ વેલચંદ તરફથી રૂા. ૨૧૦૦૦)નું ઉદાર દાન આપવામાં આવ્યું છે. જેથી આ સંસ્થા દૈનિક ચર્ચ શકે. એવી જ રીતે સવાણી ટ્રાન્સપોર્ટ કું. પ્રાઇવેટ લીમીટેડ તરફથી રૂા. ૪૧૦૦૦)ની ઉદાર સખાવત પ્રાથમરી સ્કૂલ માટે કરવામાં આવેલ છે.

૧૦ દવાખાનું, પ્રસૂતિગૃહ

શારીરિક ઉપચારની અગત્યતા પણ જરૂરી છે. જ્યાં જનતા છે ત્યાં દૈહિક પીડાઓનો ઉદ્ભવ પણ સંભવિત છે. આ તકલીફને પહોંચી વળવા માટે એક દવાખાનું શાળાનાનચંદ ગુલાબચંદ પરીજે નિર્માણ કરાવીને તાત્કાલીન નવાળ શ્રી તાલેમહમ્મદખાને સોંપ્યું, જેનું ઉદ્ઘાટન નવાળ-શ્રીના જ્યેષ્ઠ પુત્ર શ્રી ઇકબાલખાના વરદ હસ્તે કરાવવામાં આવ્યું. તે સમયે બંધાવેલ બિલ્ડીંગ આજના સમયમાં ૧ લાખની અંદાજન કહી શકાય.

પ્રસૂતિગૃહનું નિર્માણ પોતાના ધર્મગુરૂ નામદાર મુલ્લાજીના ઉપદેશથી કાગદવાળા શેઠ અબ્દુલહુસેન જીવાજીએ કરાવીને ગવર્મેન્ટને સોંપેલ છે.

૧૧ અન્ય સ્થાનો

વહોરા સમાજની મસ્જિદ ને મધ્ય બજારમાં છે અને નવી મસ્જિદ વોરવાડમાં બનાવેલ છે સાથે જ મધ્ય બજારમાં બદરિયા મદરસા છે જેમા તેમના સંતાનોને અધ્યયન કરાવવામાં આવે છે.

એક શ્રી મહાદેવજી મંદિર છે જે લગભગ ૧૦૦ વર્ષ પુરાણું છે

ધાનેરા રેલ્વે સ્ટેશન છે, રાણીવાડાથી ભીલડીયાણી જતી રેલ્વે લાઈન ઉપર આ સ્ટેશન છે સ્ટેશન ઉપર આવતા યાત્રીઓને ઠંઠેરવા માટે એક 'ધવલ ધન' શાળા' નેનાવાવાળા શા. પુડાલાલ બેચરજી તરફથી બંધાવવામાં આવેલ છે, જેથી યાત્રાગુઓને ઉતરવા માટે સગવડ રહે છે.

ધાખા દરવાજા ઉપર આવતા જતા વટેમાર્ગને પાણી માટેની અદ્યતિયત રહે તે હેતુથી નેનાવાવાળા શા. પુડાલાલ બેચરજી તરફથી પાણીની પગ્ગ પાકી બોર્ડીંગથી કરાવેલ છે. એક પરબ પારંબ બૂરાલાલ તરફથી બજારમા બનાવવામાં આવેલી છે.

એક કબૂતરનો ચબૂતરો જેન મહાજન ધાનેરા તરફથી બંધાવેલ જે શા. નાનચંદ ગુલાબચંદજીએ સંપૂર્ણ કરાવ્યો છે આ સિવાય મુન્ની પથી મુસલમાનોની પજુ મસ્જિદ બોએ બનાવેલી છે.

સાથે જ તાર, ટેલીફોન કોફિસ અને મામલતદાર હેડ ક્વાર્ટરો આવેલ છે. ધાનેરાથી ટ્રીલા મુખીનો ડામર રોડ છે. નિત્ય પ્રાત્ર ધાટસ્મી આવજા થાય છે.

અદિથી થાંટે દૂર રેલ નીનો પ્રવાહ થાય છે.

પરમ યોગી
શ્રીમદ્વિજય
રાજેન્દ્રસૂરિ

[૮]

મહાનુભાવ !

આવો ! આજ દેખીએ જીવની પરમપૂજ્ય કૃ
શુરદેવશ્રીની.

એમનું નામ પ્રસિદ્ધ છે વિશ્વ આખાયમાં.

એમણે કર્યા છે ભગીરથ કામો પૃથ્વીના પાટલે.

જેવું નામ તેવાં કામ.

પાછળથી નહિ પરંતુ પ્રારંભથી જ.

જન્મના સાથે જ મળ્યા આદર્શ સંસ્કાર.

અને મળ્યાં સંસ્કારને સિંચન કરનાર માતાપિતા,
ભરતપુર શહેર આજ પણ પ્રસિદ્ધ છે.

રાજસ્થાનનું ગૌરવવંતું એ ધામ.

ત્યાં રહે શેઠ ' ઋષભદાસ. '

દેવગુરુ ભક્તિદારક અને ધર્મધ્યાની.
 લાચારી હતી તેમની સુશુષ્કવતી ' કેશરદેવી ' ,
 શીલાદિ શુભેા વડે પરિભ્રમ પ્રસારનારી.
 કેષ્ટિદંપતિનો જીવન સંસાર હતો સહુ કોઇને અનુકરણીય.
 બધુંય હોવા છતાં વિરક્ત ભાવના.
 હામ, કામ, અને હામ હતાં તેા પણ જીવનની સાચી
 સંસ્કૃતિ કરવાની ઝંખનાવાળા હતાં.
 અદારસો ત્યાગીની સાત.
 પોષ મુદિ ૬ ની રાત્રિ અને સાતમનું પરોઢિયું.
 ભાગ્યશાળીના ઘરે જ રત્નનો આવિર્ભાવ થાય.
 બધાય પહાડોમાં કંઈ માણિક્ય રત્ન હોતાં નથી
 બધાય હાથીઓના ગંદસ્થાનમાં કંઈ મોહિનિકો
 ના નથી ?
 કમળ કંઈ બધાય સરોવરમાં ઉગતાં નથી.
 એવી જ રીતે
 કેષ્ટિ નવલદાસના ગૃહાંગણે શુભ દિવસે
 અર્ધાંગના કેશરદેવીએ રત્નપુંજ સમા પુત્રરત્નને
 આપ્યો.
 બહે રત્ન જ ન મળ્યું હોય પોતાને, પરિવારના
 ને નામ પણ એ જ આપ્યું રત્નરાજ.
 નરાજ ચોખ્ખા લાલન પાલનમાં વૃદ્ધિ પામતા ગયા,
 ગામાં પ્રવેશ કરાવ્યો.
 પવહારિકના સાથે ધાર્મિક અધ્યયન તરફની રુચિ

વિશેષ. એટલે ધાર્મિક અધ્યયનમાં પ્રગતિ કરી અને ટુંક સમયમાં જ પ્રકરણ અને તાત્ત્વિક ગ્રંથોનું અધ્યયન કરી લીધું.

વડીલભાઈ માણેકચંદ હતા.

માતા પિતાની આજ્ઞા લઈ બન્ને ભાઈ ગયા ધુલેવાની યાત્રા કરવા માટે.

ઉંમર અલ્પ છતાં શક્તિ ઘણી.

પુદ્ગલ નાનું હતું છતાં માનસ વિકસ્યેલ થયેલ હતું.

પગપાળા જવાનું છતાં રત્નરાજ હિંમત ન હાર્યા.

શાના હારે, હજી તો ઘણું કરવાનું હતું.

ગયા સકુશળ કેશરિયાળ, કરી યાત્રા અને થયા ધન્ય!

પાછા ફરતાં રસ્તામાં રોમાંચક અને ભયજનક પ્રસંગ દેખાયા.

જયપુર પાસે ‘અંબર’ એવું ગામ.

ત્યાં વસતા શેઠ કન્હૈયાલાલજી એમનું નામ.

પોતાની એકની એક પુત્રી. સહકુટુંબ આવેલા યાત્રા કરવા, પાછા વળતાં ઘેરી લીધા એમને ભીલ લોકોએ.

આશા ભરી યુવતિને ભીલો પજવવા માંડ્યા,

ઘણી દૃયનીય સ્થિતિ, છતાં આવા ભયંકર વન પ્રદેશમાં સહાયક કોણ ?

રત્નરાજ આવી રહ્યા હતા, એમનાથી આ ન દેખી શકાયું.

કર્મેને હરાવવા વીરના પંથે વિચરવાની કામનાવાળા બાલવીરથી આ સહન ન થયું! મોટાભાઈની આજ્ઞા લીધી અને નિઃશ્ચી, પજવનારા ભીલો સામે મેદાને પડ્યા. બાલ્યવય

છતાં પોતાના પરાક્રમે બીજોને ભગાડ્યા અને શેડને
શંભના આધી

શેડ પણ હવે એક વાત ઉપર આવ્યા. જે પુત્રીને તમે
જરાથી એવું વેચ્યાગ પણ હવે તમારા સાથે જ કરવું છે
તેનો સ્વીકાર કરો !

ત્યાગના થયે વિચરનારને કયાં આવી ખપ હતી,
સમજાવીને આગળ વધ્યા,

હેમજેમ થેર પહોંચ્યા. પોતાના પુત્રના સાહસની
થી માતાપિતા પ્રસન્ન થયાં.
હજુ ત્રાપી હતું ધણું.

વડીલભાઈના સાથે ધંધાધેં સિંહલદ્વીપ (સિલોન)
ગયા. નેમનું મન આ માર્ગે હતું જ નહિ. અને એટલે જ
સાંથી કલકતા આવ્યા. યોદો સમય વ્યતીત કરી ત્યાંથી
પીધા થેર પહોંચ્યા.

અને માતાપિતાએ ક્રમશઃ મહાપ્રયાણ કરી દીધું.

ભારેલ અગ્નિ પ્રગટ થઈ જાય હવાના ઝપાટામાં જેમ
તેમ રત્નરાજનો વૈરાગ્ય ભાવ ભગૂન થઈ ગયો.

વૈરાગ્યના બીજને પિકસાવનારા અને સિંચન કરનારા
શીપૂજ્ય શીખમોદસરિશ્વ પધાર્યા બરતપુરમાં.

ઉપદેશામૃતનું પાન કરી તૃપ્ત થયા, મેઘગજનાથી
મયૂર નાચવા માટે તેમ વીતરાગવાળી સાંભળીને રત્નરાજનું
મન-મયૂર પ્રકુલ થઈ અમુક.

માતાપિતાના દેહોત્થર્મ પછી ભગવાન મહાવીરસ્વામીએ
જેમ નંદીવદન બાઈની આજ્ઞા હાથે સંયમ સ્વીકાર્યો તેમ
પીલભાઈ શીખમોદસની આજ્ઞા સ્વીકારી અને સં. ૧૬૦૩

માં ઉદયપુરના આંગણે ચારિત્રરતનને સ્વીકાર્યું. પ્રારંભમાં સાનિધ્ય મળ્યું યતિશ્રી હેમવિજયજી મહારાજનું.

જયજયકાર કરી હીથો જનસમુદાયે.

જયજયકારથી ભરી હીધું નભોમંડળ.

નવદીક્ષિત રતનરાજ હવે થઈ ગયા

‘ મુનિ રતનવિજય ’.

કાળનું કામ કાળ કયે જતો હતો. અને વહે જતો હતો પૂરવેગમાં વહેતી વર્ષાકાળની સરિતાના જેમ.

મુનિશ્રી પોતાનું જ્ઞાન સંપાદન કરવા પાછળ દત્તચિત્ત થઈ ગયા હતા.

વ્યાકરણ, કાવ્ય, અલંકાર !

ન્યાય, દર્શન, જ્યોતિષ !

વૈદ્યક, કોષ અને આગમ !

કોઈ વિષય અણુઆવડ્યો ન રહેવો ભોંધએ.

સં. ૧૯૦૯ માં વડીદીક્ષા, અને પંન્યાસ પદવી આપવામાં આવ્યા ઉદયપુરના આંગણે.

આગમશાસ્ત્રનું ગહન અધ્યયન કરવા માટે ગયા ખરતર ગચ્છીય શ્રી સાગરચંદ્રજી મ. પાસે.

દ્વાક્ષિણ્ય અને વિનયાદિ ગુણોથી યુક્ત યોગ્યપાત્ર દેખીને સાગરચંદ્રજીએ પ્રસન્નતાપૂર્વક ખૂબ ખૂબ આપ્યું.

વિશેષ મનન પરિશીલન કરવા માટે આવ્યા તાત્કાલીન તપોગચ્છીય શ્રી પૂજ્ય દેવેન્દ્રસૂરિજી પાસે.

મુનિ રતનવિજયજી હુંક સમયમાં જ શ્રી પૂજ્યજીના પ્રીતિપાત્ર થઈ ગયા.

કેવી કંઠભૂં

[૫૩]

વિદ્ય, વિનય, વિરેકાદિ શુભો કેાને નથી આકર્ષિત
કરું?

શ્રી પૂજ્યજીનો ક્યારે હવન રીપક ટમટમી રહ્યો હતો
તેને રત્નવિજયજી અને પોતાના શિષ્ય ધીરવિજયજીને
પોતાના પાસે બોલાવ્યા અને કહ્યું.

રત્ન ! આ ગરુડનો ભાર હમણાં તમારા ઉપર છે.
તેને સલાવી, યોગ્ય કરીને ગાદીનશીન કરવાનું અને
તે વ્યવસ્થા સંભાળવાનું તમને સોંપું છું.

શ્રી રત્નવિજયજીએ શ્રી પૂજ્યજીના આજ્ઞાનુસાર સલાવ્યા
ધીરવિજયજીને, કર્યા પ્રવીણ અને બનાવ્યા શ્રી પૂજ્ય ?
પ્રમત્કરુ કહ્યું શ્રી પૂજ્ય શ્રી ધરજેન્દ્રસૂરિ.

પોતાનું ઘરનાર કરનાર એવા રત્નવિજયજીને એમણે
કહ્યું 'દરેકરી પદ.'

આ પદ તે કાગ અને તે સમયમાં ઘણું ઊંચું અને
વપૂર્વ મજાનું.

ગરુડીય સર્વસત્તા દરેકરીની રહેલી.

દરેકરીજીએ પોતાની પ્રતિભા અને કૌશલ્યથી બધે
કરેલ છટી, ચામર, પાલખી આદિ રાજ્યો પાસેથી
પાછા અપાવ્યાં.

આમ દિવસો જઈ રહ્યા હતા, ગાદી ચાલતી હતી.
બધા યતિઓને પં. શ્રી રત્નવિજયજી બજાવતા હતા

જેવું જાનિયોએ કહ્યું તેવું.
અન્યાયી અને મુશ્કેલ યતિઓ અવાર નવાર પૂછતા.
મદારાજશ્રી ? ત્યાંથીને શાગીના એવા રામ અને રામના

આધનો લગવાને વર્જિત કર્યા છે, ત્યારે આપણે ત્યાં તે બધું ચ ચાલે છે.

એ કહેતા લાઈ! વાત તદ્દન સાચી છે પણ સાચાને આચારવા માટે કોઈ તૈયાર નથી.

કેમ નહિ ? મહારાજશ્રી ને કોઈ તૈયાર થાય સાચા માર્ગને સ્વીકારવા તે અમે પણ તૈયાર છીએ.

આત્માર્થીઓની આવી ઇચ્છા દેખીને એ કહેતા હું ઇચ્છું છું આવી શિથિલતાને દૂર કરવા પરંતુ અવસરે દેખાશે.

જો આપ કંઈ પણ કરો તે એની અમને પણ અવશ્ય સૂચના કરશે, આવી વાતો અભ્યાસી યતિવરો યદા કદા કહેતા.

પં. શ્રી રત્નવિજયજી પણ એમને જવાબ આપીને સંતોષતા.

છતાંય ઊંડે ઊંડે આટલી શિથિલતા એમને ડંખતી રહેતી.

ત્યાગ, વૈરાગ્યની ફોરમ પ્રસરાવનાર ઉપાશ્રયો સુગંધી અત્તર અને તેલથી મહેકી રહેતા.

સુંદર રંગબેરંગી ગાલીચાઓનો છુટથી ઉપયોગ થતો.

ભાર જેવું જીવન એમને કલ્યાણના બદલે અકલ્યાણ કરનારું દેખાવા માંડ્યું.

પણ અવધિનોય આંકો આવે છે.

સં. ૧૯૨૩ નું ચોમાસું.

મરૂભૂમિમાં ઘાણેરાવ નગર.

મૂછાળા મહાવીર લગવાનનું ધામ.

શ્રી પૂજ્ય ધરણેન્દ્રસૂરિજી, દક્ષતરી પં. શ્રી રત્નવિજયજી યતિમંડળ સહ આતુર્ભાસ રહેલા.

દેવે કંઈ જાણે!

[૪૫]

પરોના રાજ જેવાં આખ્યાં પર્વાધિરાજ પયું પળ.

ધર્માધનાની ઊગો જીછળી રદી હતી.

દેવરીછ મહારાજની વ્યાખ્યાન યાત્રી અનુપમ હતી.

જનમાનસને આરાધનામાં આગળ વધવા અને કંઈક
હીં હેરા માટે દિવ્ય ગ્રેરસા આપનારી હતી.

અટલિકા વ્યાખ્યાન પૂરું થયું.

કલ્પમૂલ વાંચન આરંભ થયું.

શ્રોતાઓની બીડા હેકડે ઠક લામતી હતી.

બાજ ભાદરવા સુદિ ૨ (તેજાધર)નો પવિત્ર દિવસ.
ન મહાવીરદેવનું જીવન ચરિત્ર વાંચન ચાલુ હતું.

ભગવાન દરેક જાનના રાજવંશને સ્વપંકચુકીવત્ ત્યાગ
દેને ત્યાગ માર્ગે પ્રવૃત્ત થયા, જનસમુદાય દેખતો જ રહ્યો
અને ભગવાન યોગીરાજના જેમ ચાલી નીકળ્યા.

વ્યાખ્યાનમાં અજળ રંગ આવ્યો હતો, ભગવાનના
ચાતુર્ય વર્ણન કરનાર દેવરીછ મહારાજના શબ્દોને
ભંગીને સલાજનો ભાવવિભોર જની ગયા હતા.

વ્યાખ્યાન પૂરું થયું, ભગવાન મહારીરની જયજયકાર
થે હોહો બિજેરાયા.

પ્રવચનકાર પહોંચ્યા સીધા શ્રી પૂજ્યજી પાસે.

ચિત્ત થાંટી મયું હતું ચીરના ત્યાગ માર્ગના વિચારોમાં.
તું શ્રી પૂજ્યજી પાસે ચુકો જ અનુભવ થયો.

હો ? કલવિજયજી ?

રુખો તો, અંતર કયું સાફ છે ? અપખે કંઈ જાણ
નહી ?

શબ્દો સાંભળતાં જ ઝોમનાથી ન રહેવાયું.

મહારાજ ? આપના મોઢે આ શબ્દો ન શોભે !

શ્રી પૂજ્યજીએ પુનઃ પ્રશ્ન કર્યો એટલે શું ?

મહારાજ ? ત્યાગીને વળી અત્તર કેવાં અને અત્તરની ગંધ કેવી ?

રત્નવિજયજી ? એ તો! ઠીક છે. હવે લાંબુ વેતર્યા વિના પૂછેલ વાતનો જવાબ આપોને ?

મહારાજ ? હું તો કંઈ કહી શકું તેમ નહિ. હાં, એટલું જાણું છું કે ત્યાગીને મન અત્તર અને ગંધેડાનું મૂત્ર (મૂતર) બન્ને સરખાં છે. ગૃહસ્થનું ભૂપણ ત્યાગીના માટે દૂષણ છે.

રત્નવિજયજી ! બસ કરો. આશા નહોતી કે તમે આમ જવાબ આપશો, પણ અમારા આશ્રયે રહીને અમારા સામે આવા શબ્દો બોલો છો એ ખરેખર દુઃખદ છે.

શ્રી પૂજ્યજી ? સાચું કડવું હોય છે અને સાચાનો કહેનાર કડવો ઝેર જેવો લાગે છે.

રત્નવિજયજી ! હવે વધુ બોલવું બંધ કરો અને કરી બતાવો ઉત્કૃષ્ટ ત્યાગ પછી ત્યાગભર્યા શબ્દો સંભળાવજો ?

ભાવતું હતું અને વૈદે કહ્યું ?

અત્તરની એક શીશીએ પરિવર્તન કર્યું. ધરમૂળથી, વિચાર, વાણી અને વ્યવહાર બદલાયાં.

રજનો ગજ અને પાંખના પારેવા જેવો ઘાટ થઈ ગયો.

પં. શ્રી રત્નવિજયજીએ તો ત્યાંજ શ્રી પૂજ્યજીથી

દેનેની સંભારણી

નંદન લીધી અને આવ્યા આહાર, પોતાના ગુરુવર શ્રી
પ્રમોદસુરિજી પાસે.

હકિકતથી વાકેફ કર્યા.

ગુરુએ શિષ્યની પ્રતિભા દેખી.

નિસારમાં દહના દેખી.

ત્યાગ માત્ર રક્ષવાની તમજા દેખી !

ભારિના મનની ભવ્યતા પારખી.

શ્રી પૂજ્ય શ્રી પ્રમોદસુરિજીની વૃદ્ધાવસ્થા હતી. ગત્યુત્તર
માર સંભાગવાની શક્તિ શિષ્યમાં નિહાળીને શ્રી સંઘની
પ્રતિષ્ઠા ઉત્સવ પૂર્વક શ્રી પૂજ્ય પદવી આપી અને પોતાના
દંધર તરીકે ઘોષિત કર્યા.

આહારના ઠાકોરે છટી, ચામર, પાલખી, હુસાલા,
જમુખી આદિની ભેટ આપી.

૪. રત્નવિજયજી હવે થયા શ્રી પૂજ્ય શ્રીમદ્
રાજેન્દ્રસુરિજી મહારાજ.

પ્રસિદ્ધિ વધવા માંડી.

યશ યોગેર ફેલાવા માંડ્યો,

કાંતિ કર્યા શ્રી પૂજ્ય ધરજેન્દ્રસુરિજી સુખી પડોંચી.
શ્રી પૂજ્ય શ્રી પ્રમોદસુરિજી પોતાના ઉદ્ધવા વર્ષોમાં આવે-
બિલની નવલ્યમાં રહેતા હતા.

મુશિખ શરૂ આતા લઈ નિકળ્યા.

રાજરથાનમાં કર્યા. લોકોના હૃદયને જીતનારા શ્રી
પૂજ્યજી મેવાડ અને ભાગવામાં પડોંચી ગયા.

જ્યાં જંગલી જનવરો અને શિકારીઓ જ ફરતા રહે
નિરંતર ! તેવામાં જઈ કલાકો સુધી અડગપણે બેસા રહી
આત્મચિંતન કરતા !

વળી કોઈ કહેતું ત્યાં તો અજબ બિના બની હતી !

એક ભીલ આવ્યો હતો અને એણે તો સફેદ સફેદ
દેખીને દૂરથી જ તીરોનો વરસાદ કરવા માંડ્યો. પણ એકેય
તીર એ ધ્યાનસ્થ ગુરૂદેવના દેહને સ્પર્શતું જ ન હતું ! એ
આવ્યો દોડતો અને ઢળી પડ્યો એ ગુરૂદેવના ગરણોમાં,
અને અપરાધની ક્ષમા માંગી.

ગુરૂ તો ક્ષમાના સાગર અને દયાના દરિયા એમને શું ?
પણ ભલા ઉપદેશ પણ અંતરને લિંબવી દે એવો છે,
આત્મવિભોર કરી દે એવો છે.

હોય જ ને, ફરી કોઈ ટાપસી પૂરતું. જો ન હોય
એમના ઉપદેશમાં એટલું બળ તો જલોર (મારવાડ)માં
એક સાથે ૭૦૦ ભાગ્યશાળીઓને મૂર્તિ પૂજના માર્ગે
વાળવા અને એમાં સ્થિર કરવા એ કંઈ નાની સૂની વાત છે ?

વળી સંભળાતું ગુરૂ જ્ઞાની તો છે જ પરંતુ સંસ્કૃતિને
ટકાવી રાખવા ઘણી જહેમત ઉઠાવે છે.

એની કોણ ના પાડે છે ભાઈ ? કોઈક જવાબ આપતા
કે જો એટલી ધગશ સંસ્કૃતિના સ્તંભો પ્રત્યે ન હોત કે
આરાધના કેન્દ્રો પરત્વે ન દાખવી હોત તો રાજ્ય કબજા
હોળના અને શસ્ત્ર તથા દારૂગોળાથી ભરેલા જલોરના
કિલ્લાનાં ભવ્ય મંદિરોની રક્ષા કાળે સર્વ રીતે રાજ્ય
સરકારથી બાથ ભીડવી, એ મંદિરો ખાલી કરાવી જોન
સંધને સોંપાવવા એ કાંઈ સાધારણ બીના કહેવાય ? આવી
તો કેટલીએ વાતો એ ગુરૂદેવના જીવનમાંથી મળી ગયે ન

એવી સંભરણ

[૧૧]

ક્યાંથી એવો સૂર આવે ? એ નથી સાંભળ્યું
! માન યોગના બે ભવિષ્યના ગર્ભમાં રહેલું પણ કહે
! છે એ સુરદેવ ?

દેવર વાગનાર કહેના હા, બાઈ હા ? એ કેમ ભૂલી
શકે ? ૧૯ દિવસ અગાઉ કુટીમાં અગ્નિ પ્રકોપ થયો અને
એને પ્રારંભ ગંગારામ બ્રાહ્મણના ઘરથી થયો. સુરદેવની
અવાજ સાંભળી પડી. આવી વાત કહેવી એ કંઈ મામુલી
વાત કહેવાય ?

આમ તો ઘણી વાનો બાળવા મળે છે એમના છવનની.
કેમ ભલા ? અમદાવાદમાં વાઘલુ પોળના શ્રી મહા-
ત્માની ભગવાનની પ્રતિષ્ઠા વખતે પણ એ પૂજ્યશ્રીએ
મૂચન કરેલને કે ને પાછળથી સ્વયં થયું.

આમ દિવસે દિવસે એ શુદ્ધ ક્રિયા પાલક, સન્માગના
શક, સદ્સુરદેવની ગુણ ગરિમા સર્વત્ર મહેકી ઊઠી.
ચંદ્રકાની જેમ દીપ્તિ પ્રસરવા માંડી.

સમુદ્રની ગંભીરનાનાં એમનામાં દશાન ધવા માંડ્યાં.
એક તરફ સુપુત્ર ગ્રમાજમાં કાન્નિ અને બીજી તરફ
શિશિલાચારણ ઉન્મૂલન !

દયમયાવી મૂકે એવી પરીણાની પણ પણ એ અડગ
રહ્યા મુરિ દેવ !

શું જાણવા પ્રેરણાતને ક્યારે ટોલાવી શક્યો છે ?
શું પોતાના હંતુશયથી હાથી પહાડને દલાવી શક્યો છે ?

શું વાહજો આદા આપીને પણ સૂરની તેજસ્વીતાને
હાંથી શક્યાં છે ?

“ કર્તવ્યનો આનંદ જેને હૃદય ઓસરતો નથી.
 કર્તવ્ય પંથે ચાલતાં જે ઠોકરો ગણતો નથી.
 કલ્યાણ જગતું એ જ જેના સૌખ્યની પારાશિશિ
 એ વિભૂતિ વંદનીય દર્શનીય દિનનિશિ.

પરિપહો અને ઉપસર્ગો આવતા રહ્યા પરંતુ અંતે એ
 થોળીરાજના સામે પરાસ્ત થવું પડ્યું એમને !

જેઓ નિરત રહ્યા પોતાની સાધનામાં,
 જે સાધનામાં રત રહે એને સિદ્ધિ મળે જ છે.

પરંતુ સાધકે સિદ્ધિની ઉત્સુકતા છોડીને સાધનામાં રત
 રહેવું જોઈએ.

પૂજ્યપાદ ગુરૂદેવ શ્રીમદ્વિજયરાજેન્દ્રસૂરીશ્વરજી મહારાજ
 અપૂર્વ સાધક હતા.

જે કલાકો સુધી ધ્યાનમાં મગ્ન રહી આત્મચિંતનમાં
 ગરકાવ થઈ જતા હતા.

સખ્ત ઠંડી અને પ્રચંડ ગરમીમાં દેહાધ્યાસથી મુક્ત
 થઈ આત્માલિમુખ થવાનો એમનો ધ્યેય હતો !

એ અજોડ સાહિત્યકાર હતા !

એમના વિશાળકાય અન્થોને ભારતીય અને પાશ્ચાત્ય
 વિદ્વાનો ઘણા જ આદરથી સ્વીકારે છે અને આવા સાહિત્ય-
 કારની મુક્ત કંઠે પ્રશંસા કરે છે. એટલું જ નહિ એમને
 નમી પડે છે.

એમની કૃતિઓમાં પ્રમુખ રૂપે પ્રસિદ્ધ છે.

જેને બૃહદ્ વિશ્વકોશના નામથી જાણે છે સહુ.

એનું નામ છે ‘અભિધાન રાજેન્દ્ર’ કોષ.

એક નહિ, સાત ભાગમાં બહેંચાયેલ છે. વિશાગકાય આ અન્ધરાજને દેખતાં જ એમની કમિની અભિવ્યક્તિ અને જ્ઞાનનાં દર્શન થાય છે. ન્યાય, દર્શન, વ્યોતિષ, તક, ધર્મ, સાહિત્ય, અલંકાર, વૈકલ્પિક દંત્યાદિ વિષયક પ્રમાણે આ અન્ધ સાગરમાંથી ઉપલબ્ધ થાય છે.

શબ્દ, વ્યુત્પત્તિ અને લિંગભેદના સાથે તે કયા ઠેકાણે ક્યારે શું અર્થમાં વપરાયે છે તેનું સ્પષ્ટ વર્ણન આ અન્ધરાજમાં દેખી શકાય છે.

એ સાહિત્ય સાધકે 'પ્રાકૃત વ્યાકૃતિ' શ્લોક બદલાઈ કરીને ધણી જ સુલભ રીતે 'પ્રાકૃતનું' જ્ઞાન કરવામાં 'કલ્પસૂત્ર' સાહાય કરી છે.

'કલ્પસૂત્ર' પ્રયોધિની, સંસ્કૃત ટીકા અને કલ્પસૂત્ર બાલાવભોધની સરસ પ્રાસાદી આપીને મહાનતમ કાર્ય કર્યું છે એ હોતમાં.

એમના ઉપદેશમાં સ્વાવલંબી રહેવાનો અને આત્મા-ભિમુખ થવાનો દર્શનાં અંકાર રહેતો.

એ અપૂર્વ ત્યાગી હતા. યમગ્ન્ય છુવનના નિયમોને અટલપણે સાચવવા અને એના માટે કંઈ પણ ત્યાગ કરવો પડે તો તે માટે તત્પર રહેતું એમનો મુદ્દાલેખ હતો.

પોતાની વાતજ સાચી છે એવો દુરામદ એમના છુવનને સ્પર્શો નહોતો. યીતરાત્રના વચનોમાં સંગ સાચાં એમનો ઉપદેશ હતો.

એમની આજ્ઞાન પદ્ધતિ ખરેખર અદ્વિતીયજ હતી.

કુદીના આતુર્ભાસ દરમ્યાન ૪૫ જોનાગમો વ્યાખ્યાનમાં સંભળાવેલ, જે જોગની પ્રખરતાનો પરિચય આપે છે.

વિવિધ પ્રકારી આરાધનાઓ દ્વારા પોતાના જીવનને સમુજ્જ્વલ કરતા જો પૂજ્ય ગુરૂદેવશ્રીનો સં. ૧૯૬૩ના પોષ સુદિ ૭ના દિવસે રાજગઢ (મધ્યપ્રદેશ)માં સ્વર્ગવાસ થયો.

પુણ્યભૂમિશ્રી મોહન જોડા તીર્થ ભૂમિ જાની ગઈ જ્યાં ગુરૂદેવશ્રીનો અગ્નિસંસ્કાર કરવામાં આવ્યો.

અધકારને દૂર કરનાર દિવાકર અસ્ત થઈ ગયો.

એ ગયા પણ તત્ત્વનું પાન કરાવી ગયા.

અજ્ઞાનનું લાન કરાવી ગયા.

ભૂલોલાની શાન ઠેકાણે લાવી ગયા.

વીતરાગના માર્ગને સમજાવી ગયા.

એ ગયા છતાં એમની જ્યોતિ કાયમ રહી.

એમના કરેલા પુનીત કાર્યો અમર રહ્યાં

છે, અને રહેશે.

એ વિશ્વવંદ્ય, વિરલ વિભુતિ, પરમ યોગી પરમ જ્ઞાની પ્રતિક્ષણાનું સ્મરણીય પૂજ્ય ગુરૂદેવ પ્રભુ શ્રીમદ્વિજય રાજેન્દ્ર સૂરીશ્વરજી મહારાજને લાવ લક્ષિતભર્યા હૈયે આ પુષ્પાંજલી સાદર સમર્પિત કરી શત શત વંદન કરીએ.

*

સ્વાવલંબનની પ્રેરણામૂર્તિ

જીવનધોરણના વિકાસ માટે વીતરાગવાણી અને તેમાં રહેલ સત્ત્વમય મધુર રસનું પાન અત્યંત જરૂરી છે. ભમરો ફૂલના પમરાટને પામી તે બાળુ જઈ પરાગનું પાન કરે

છે. તેનો જે રસ છે તેમાં મશયુલ બની જાય છે. કારણ
જે જુદે તે પોતે સ્વ અને તત્વનો પ્રાહુક છે. તેવી જ રીતે
જન છતાં વીતરાગ વાળીમાં રહેલ અમૃતરસનું પાન કરતા
હે છે અને સ્વસાધનમાં આગળ પગલા માંડતા હોય છે.

વીતરાગના શાસનમાં એક મહાન તત્વ રહેલ છે. અને
તપ્રાપ્તિમાત્રને સર્વાધિકારની પ્રાપ્તિ અર્થાત્ પ્રત્યેક જીવાત્મા
રૂંદે સ્થાન પર જવા માટે શક્તિવંત છે પરંતુ તેમાં જોઈએ
આવંબનને પકડી સ્વાવલંબી બનવાની ચેષ્ટા, અને આત્મો-
ક્તિના શિખરે પહોંચવાની ઉત્કૃષ્ટ અભિલાષા.

જ્યાં સુધી સ્વાવલંબી બનવાની આત્મપ્રેરણા નથી
પડતી અને સ્વાવલંબી રહીને સ્વશક્તિને દબાવી રાખવાની
ચારસરણી બની રહે છે ત્યાં સુધી જીવનધારણાનો પ્રગતિ-
શ અટકેલો જ રહે છે. જોન સિદ્ધાંતમાં ઉત્પત્તિની આધાર-
શ 'સ્વાવલંબન'ને બતાવાઈ છે.

ઈશ્વરનાં આલંબન સ્વાવલંબન પ્રાપ્તિમાં અબૂતપૂર્વ સાથ
પે છે. માનવજીવનની મહત્તાનાં દર્શન કરતાં અને તેની
પ્રગતિનું અવલોકન કરતાં રહેજે જણાઈ આવે છે, કે
જ્યાં મોંઘા નરબળને સાધક કરવા માટે સ્વાવલંબી બન્યા
માહી શકે જ નહિ.

છતાં આજ વડેમ અંધધડા અને આશાનુષ્ઠાની
જૂતાવળો વધી રહી છે. સ્વાવલંબનના પ્રથમ પગધિયાને
જૂલીને મટેલ ઉપર ચડવાનાં સોજીલા સેવાઈ રહ્યા છે.
વીતરાગના ઉપાસકો પણ એ વાતને વિસરી રહ્યા છે કે
એક જખન પણ બાવપૂર્વક 'નમો અરિહંતાણુ' પડને
પ્રાણનારો નિર્બીક બની શકે છે. કેાઈપણ વિષ્ણુ એના
પાંચને શકવા સમર્થ નથી. એ પદની શક્તિ સ્વાવલંબી

જનાવે છે અને પછી તે એની શક્તિને આંગવાની કોઈની તાકાત નથી રહેતી.

જૈન દર્શનમાં (શિદ્ધાંતમાં) દર્શાવેલ એવા સ્વાલણનના પ્રખર હિમાયતી વીશમી સદીમાં જૈનાચાર્યવર્ય શ્રીમદ્દિજય રાજેન્દ્રસૂરીશ્વરજી મહારાજ થયા. જેમણે આગમોતું ગહન રીતિએ અધ્યયન, મનન અને ચિંતન કર્યું. દ્રવ્ય, ભાવનું વિષદ વિશ્લેષણ કર્યું, વીતરાગદેવની આજ્ઞા અને ઉપદેશનું સાર્થક સ્વરૂપ સમજાવ્યું. તેમણે ભગવતી વીતરાગ વાણીની સાક્ષીએ કહ્યું કે જાહ્ય અને અભ્યંતરમાં ભેદ છે, રોગ નિવારણ માટે ઔષધઓ છે; પરંતુ તેમની સેવનની વિધિઓ જુદી જુદી છે. દરેક જગ્યાએ એક જ ક્રિયા અને વિધિથી કામ લેતાં ઔષધિનું મહત્વ ઘટશે, રોગ ન ઘટીને ઉઢેલો વધશે એમાં સંશય નહિ.

વિધિને અનુષ્ઠાન પણ કરે છે, તેમણે કહ્યું કે આત્મતત્ત્વને સંલક્ષીને કરાવતી ક્રિયા, વિધિ યા અનુષ્ઠાન આત્માનુષ્ઠાન છે. ભાવાનુષ્ઠાન છે એ અનુષ્ઠાનો કરતી વખતે આત્મશક્તિનો તાગ નિકળવાનો છે, આત્મનિર્મળતાનો અને નિર્ભયતાનો પરિચય આપવાનો છે. આત્મિક સુખની અનુભૂતિ કરવાની છે.

સામાયિક જેમાં સમભાવની પ્રાપ્તિ અને વિસમ ભાવોનો નિકાલ કરવાનો છે. પ્રતિક્રમણ જેમાં ભૂદયા ત્યાંથી ફરી ગણીને પાછા પ્રશસ્ત પથ પર પ્રચલન કરવાનું બતાવ્યું છે. આ ક્રિયાઓ કે ભાવ અનુષ્ઠાનો આત્માથી સંબંધ રાખનારા છે અને એટલે જ તે કરતી વખતે કોઈ પણ જાતની ન્યૂનતા કે હીનતા બતાવવાની જરૂર નથી. એક તરફ સર્વોચ્ચ મિત્રતાના ભાવ અને ખીણ જાણુ શત્રુ નાશ થાયોના ક્રુદ્ધ વિચારો સમભાવની ક્રિયામાં ખેસીને કરવા એ વીતરાગના

સોનેરી સંભારણાં

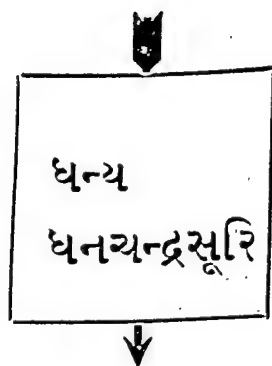
[૧૭]

હિપામકો માટે લક્ષ્મીસ્થંદ કહેવાય. એટલા માટે સ્વચ્છતાની
ઓળખાણ કરાવો વર્ધમાનના માગે આગળ વધવાની પ્રત્યક્ષ
પ્રેરણા આપવા માટે એ પ્રેરણા મૂર્તિનું અવતરણ થયું
હતું. જેમણે વીનરાગ વાણીના સંદેહમાંથી દોહન કરી
જમિન માનસને સ્થિર થવા ઉપદેશ આપ્યો.

‘લકીર કે ફીર’ બનવું એમને બિલકુલ પસંદ હતું જ
નહિ. અને એટલે જ એમણે સુખ માનવ મહેરામણને
જાગૃત કરવા અને માનવજીવનનું મૂલ્યાંકન સમજાવવા
અપ્રતિગ્રહ વિહાર પણ કરેલ. અનેક કાષ્ટો સહ્યા અને
મહાવીરના ઉપદેશનો ખૂબ દહવાથી પ્રચાર કરેલ.

[૯]

રૂડો રાજસ્થાન પ્રદેશ.

રણબંકા રણવીરોની જન્મભૂમિ.

જ્યાં એક એકથી આગળ વધે એવા રણવીરો પાક્યા. કર્મવીરો પ્રગટ્યા અને અનેક ધર્મવીરો પણ પ્રકાશી ગયા.

પ્રતાપ જેવા રણવીરોએ ક્ષાત્રતેજને ઝળહળાવ્યું અને ભારતીય સંસ્કૃતિની રક્ષા કરી ! ભામાશાહ જેવા કર્મવીરોએ દેશ, સમાજને ચરણે તન, મન, ધન અર્પણ કરીને યુગ અને ઇતિહાસને અજવાળ્યાં. ત્યારે આચાર્ય શ્રીમદ્ હરિભદ્રસૂરિજી અને શ્રીમદ્ સિદ્ધર્ષિગણિ જેવા ધર્મવીરોએ સિદ્ધાન્તનું અવગાહન કરી ધર્મનો પ્રચાર કરી ત્યાગમાર્ગને શોભાવ્યો ! સાહિત્ય જગતને વિકસિત કર્યું અને માનવીય ગુણોની રક્ષા કરી !

આ ધરતીનો જોગો ખુંદનારા કેટલાય દેવધારીઓ
અને તથા પરંતુ માત્ર આંગળીના વેદા ઉપર ગળી
શકે એવા ઘણા જ સૌંદર્ય તેમાંથી સર્વદેશીય પ્રસિદ્ધિને
દેખી શક્યા છે !

તેમ ખડકાયેલા પથરોની પર્વતમાળાઓ, ગીચ
જંગલો અને મખમલ સરખી ઝુંવાળી રેતીથી આ ધરા
દેશવિદેશમાં પોતાનું અસ્તિત્વ જાગવી રહી છે.

ચિત્તોડ, ઉદયપુર, જયપુર, જોધપુર, બીકાનેર, બીનમાલ,
ઝાંઝાર, ઝાંઝાર ઇત્યાદિ અનેક પ્રાચીનાર્વાચીન નગરો આ
દેશના શલ્યારસમા શોભી રહ્યા છે.

કેશરિયાણ, રાણપુર, નાંદિયા, કેરંટપુર (કેરટા)
એલિયા, વરકાણા, બાંડવપુર, નાકોડાણ, છરાવલાણ આદિ
પુનિવ તીર્થભૂમિઓ જ્યાં ધર્મધ્વજો ફરકાવતી ઉન્નત
મસકે ઊભેલી દેખાય છે.

અનેક ગામ નગરોમાં કિશનગઢ પણ આતિ-પ્રાપ્ત
નગર હતું.

જેમાં એક ધર્મભૂતિ એકિવચં રહેતા હતા.

ભાગ્યશાળી જાદિકરણજી એમનું નામ.

એમનાં ધર્મપત્ની હતા સૌભાગ્યવતી અવલોકાદેવી.

જોત્ર હતું કંકુચાપડા.

પતિ જાદિકરણ અને અર્ધાંગના અવલોકા.

કેવો મુંદર મોગ બાક્યો હતો.

ધર્મતિની એક બહેન હતી. મુખ અને શાન્તિગચ રીને
અને એ પોતાના છવનને આરાધનાથી અજ્ઞાણી રહ્યાં હતાં.

આંગણે ગોલાવવામાં આવ્યું. પ્રત્યેક ગચ્છના વડાઓ અને ગણનાયકો ત્યાં પહોંચ્યા ! વિચારણીય મુદ્દાઓની છણાવટ અને નિર્ણયની ઘણી ભારે જવાબદારી હતી ત્યાં જનારના માથે.

પોતાના ગણના અધિનાયક પૂજ્યવર શ્રીમદ્વિજય ભૂપેન્દ્રસૂરીશ્વરજી મહારાજ પણ પોતાના પરિકર સાથે ત્યાં પધાર્યા !

અનેક પ્રશ્નો અને વિચારોની આપલે થતી. વારંવાર સામે આવતી કોઈ પણ ગુંચવણુભરી ક્રિયા-પ્રક્રિયાને પોતાની વિદ્વતાથી આચાર્યશ્રી થાળે પાડતા એટલું જ નહિ પરંતુ મધ્યસ્થ દષ્ટાની જેમ દરેક વિષયમાં સર્વને રૂચિ કર એવું પોતાનું મન્તવ્ય રજૂ કરીને પ્રત્યેકના આદરણીય બની ગયા.

સમ્મેલનની પૂર્ણાહુતિ પ્રસંગે સમાજ સામે આવતા કોઈ પણ પ્રશ્નોનો નિકાલ અને સિદ્ધાન્ત પ્રત્યે થતા આક્ષેપોનો સચોટ રૂઢિઓ આપવા માટે વૃદ્ધોની એક સમિતિ બનાવવામાં આવી જેમાં આચાર્યદેવ શ્રીમદ્વિજય ભૂપેન્દ્રસૂરીશ્વરજી મંઠને પણ સ્થાન મળ્યું અને લોકહૃદયમાં પણ વસી ગયા.

સાહિત્ય જગતમાં પણ આપશ્રીએ અન્નેડ કામ કયું ! વિશાળકાય વિશ્વકોશ ‘ શ્રી અભિધાન રાજેન્દ્ર ’ જે પરમ કૃપાળુ પૂજ્ય ગુરૂદેવ શ્રીમદ્વિજય રાજેન્દ્રસૂરીશ્વરજી મહારાજે લખેલ હતો તે મુનિરાજ શ્રી ચતીન્દ્રવિજયજીના સહયોગથી સંશોધિત કરીને પ્રગટ કરાવ્યો ! જે અખિલ વિશ્વમાં અન્નેડ કૃતિ છે.

શ્રી ચંદ્રરાજચરિત્રમ્, દષ્ટાન્ત શતકમ્, શાન્ત સુધારસ ભાવના આદિ ગ્રન્થો તેઓશ્રીના પાંડિત્યનો સચોટ પૂરાવો આપનાર છે.

ભાવુકોની ભાવના

[૧૧]

પ્રત્યેક પ્રસંગ પોતાની પવિત્રતાથી જ પરમોત્કૃષ્ટ બની જાય છે. બધુંય મળે છે છતાં પ્રસંગે જો એનો લાભ ન ઉઠાવી શકાય તો પછી એ બધુંય મળેલું પણ ક્યારે સાર્થક થવાનું હતું ?

ધાનેરાની ધરા પવિત્ર બની. પરમ પૂજ્ય ગુરૂદેવોની લબ્ધ પ્રતિમાઓ બિરાજમાન કરવામાં આવી. ત્યારે બધાય ભાવુકોની ભાવના પણ ઉત્કૃષ્ટરૂપ લઈ ચૂકી હતી.

લાલનો સમય અને લાલ લેવો એવી પ્રબળ ભાવના. એ લાલ લેનારા ભાવુકોની શુભ નામાવલી આ રહી આપણા બધાયના સામે.

સં. ૨૦૨૨ ફાગણ સુદી ૧

ગ્રામીણ કાલીદાસ રાયચંદ હ. ખુમચંદ
શાહ પુનમચંદ અમરચંદ

શાહ બીખાલાલ ભુતાચંદ હ. રાજમલ
શાહ મંછાલાલ અમરચંદ હ. પોતે
શાહ રમણીકલાલ લલ્લુભાઈ હ. પોતે
શાહ ગોહડભાઈ પીતામ્બર હ. સુરજમલ
શાહ અમુલખ મગનલાલ હ. કાન્તીલાલ
શાહ પુનમચંદ અમરચંદ
શાહ બીખાલાલ વરધીચંદ હ. ચમનલાલ
શાહ મોહનલાલ હીરાલાલ હ. પોતે
મહેના મુંદરલાલ છુનમલ હ. નાનાલાલ
શાહ પુનમચંદ અમરચંદ હ. પરસોતમ
શાહ કુડાલાલ પુનમચંદ હ. પોતે

સં. ૨૦૨૨ ફાગણ સુદી ૫

શાહ ધનજીભાઈ મુગચંદભાઈ હ. પોતે
શાહ બીખાલાલ વરધીચંદ હ. ચમનલાલ
મોરખીઆ મોહનલાલ ભાઈચંદભાઈ હ. પોતે
શાહ મોહનલાલ હીરાલાલ હ. પોતે
શાહ કલદાસ હીરાચંદ હ. હીરનીલાલ
શાહ બીખાલાલ દકમચંદ હ. જેઠાલાલ
શાહ મંછાલાલ અમરચંદ હ. પોતે
મોરખીઆ લક્ષ્મીભાઈ ભાઈચંદભાઈ હ. પોતે
શાહ ધરમચંદ ઊમાભાઈ હ. ટાઢાલાલ
શાહ બીખાલાલ વહાલચંદભાઈ હ. રાજચંદ
શાહ પુનમચંદ અમરચંદ હ. પાપટલાલ
શાહ રાજભાઈ હરીચંદ હ. કાન્તીલાલ
શાહ હીરાલાલ મુગચંદભાઈ હ. પોતે
શાહ પુનમચંદ મેમચંદભાઈ હ. જયંતીલાલ

જેન સંઘની મારી એવી વસ્તી છે. સમકિતગચ્છીય જેન સંઘના તરફથી સ્વ. ગુરુદેવના સમાધિ મંદિરનું નિર્માણ કામ થયું. ભાવ જાગ્યા, અને કામ થયું !

પ્રતિષ્ઠા માટે આચાર્યશ્રીને વિનંતી કરી. પ્રતિષ્ઠાઉત્સવ ખૂબ ધામધૂમથી થયો.

ઉદ્ઘાસથી લાલ લીધો.

સ્મરણીય ઉત્સવની સદાના માટે યાદ બની રહે તેવા આશયથી આ સંકલન કરવાની સંઘની ભાવના થઈ. આચાર્યશ્રીના આદેશથી આ કામ કરવાનું સ્વીકાર્યું !

અનેક પ્રકરણોમાં આ ઉત્સવને વણી લેવાયો છે.

ધન્ય ઉત્સવ, ધન્ય કારક, કારાપક અને ધન્ય છે અનુમોદનીય કાર્ય ! શુભમ્.

અયે ! સુરીલી સુતિંકે, આશિક હમે ખુશ કીજયે;
 રટન કરતે હેં સદા, સદ્ગુણિ હમકો દીજયે. અં ૫
 દયાસિન્ધો ! સદ્ગુરુ ! નિત, હો યહિ હે પ્રાર્થના;
 સૂરિ ભૂપેન્દ્ર શાસને યશ, પડહ-વાઘ સમર્થના. અં ૬

ગુરુદેવ ચૈત્યવંદન

[દોહા]

ગુરુ જ્ઞાની ધ્યાની ગુરુ, ગુરુ હેં જીવન પ્રાણ;
 અક્ષય દાન દાતા ગુરુ, માગા શિવપુર જાણ. ૧
 ગુરુ ત્રાપી ન્યાયી ગુરુ, નાયક શુદ્ધ વિજ્ઞાન;
 ગુરુ નાયક ગુરુ દેવતા, બ્રાતા સુકૃષ્ણ નિધાન. ૨
 ગુરુ વન્દન રસ કૂંપિકા, તત્ત્વ ભવન પરિમાણ;
 ગુરુ પ્રવચન માતા ગુરુ, ગુરુ પંડિત જગભાણ. ૩
 ગુરુ બ્રહ્મા વૈષ્ણુવ ગુરુ, છેદન ભવિ ભય પીર;
 ગુરુ યોગી યોગીશ્વરા, મોહ ભગાવન વીર. ૪
 ગુરુ વંદન કરીયે સદા, ગુરુ વિન નાહીં કોય;
 સૂરીશ્વર રાજેન્દ્રજી, સુગુરુ ચતીન્દ્ર હોય. ૫

ગુરુદેવ ચૈત્યવંદન

[દોહા]

ચિંતા ચૂરણ ગુણમણિ, વંદિત જેહ નરેન્દ્ર;
 ઔશવંશ દીવાકર, શોભિત સૂરિ રાજેન્દ્ર. ૧
 શાસન સુરતર સોહતા, કૃપાનિધી ગુણ ગેહ;
 વન્દન કરે શુભ ચિત્તસે, સમકિત દાતા જેહ. ૨
 ગુરુવર નામ જપતાં થકે, સુન્દર સુખ વિલાસ;
 ઉપદેશામૃત સીંચી કરે, ભવિક કમલ સુવિકાસ. ૩

સંવત ઉગાળી અઉશઠ વરસે,
ભાદ્રવ માસ ઉગર રે. મેરે ૭
યતીન્દ્રવિજય કહે એ સ્તવ શણસે,
પામશે ભવોદધિ પાર રે. મેરે ૮

ગુરુદેવ સ્તવન
[રાગ-ઉપરનો]

સૂરિ રાજેન્દ્ર દિલધાર રે, સેવો લહો સુખનકો. ટેરો
આગમ જ્ઞાયક તુમ હો ગુરુજી તરનતારન નિહાર રે. સેં ૧
સંશય ભવિજનકે હો વિદ્યારણુ કર્યો બહુ ઉપકાર રે. સેં ૨
કામ ક્રોધ સળ ઉપશમ કીના કુમતિ કુટિલ વિદ્યાર રે. સેં ૩
આલસ રિપુકો દૂરજ કીનો વલિ કુસંગ પ્રચાર રે. સેં ૪
હિતકારક ઉપદેશ સુનાયો, કેઈ તરયા સ્વીકાર રે. સેં ૫
મારગ સમકિત શુદ્ધ બતાયો; સાધુજન હિતકાર રે. સેં ૬
કુમતિ કુલિંગ કો દૂર હટાઈ, સુત્રાગમ જિન ધાર રે. સેં ૭
ગુણ ગાવે જો રાજેન્દ્રસૂરિકા પાવે સુખ ભરપુર રે. સેં ૮
મુનિ રસ નિધિ શશી વર્ષ ચોમાસે;
મુનિ યતીન્દ્ર દુઃખ દૂર રે. સેં ૯

ગુરુદેવ ગુણાનુવાદ

[તો હિંદ કા કંકા આલમમે...રાગ]

શુદ્ધ સમકિત રોશન ભારતમે, ચમકાયા રાજેન્દ્રસૂરિવરને;
જિન વચન સુધારસ ભકતોં કો, પિલવાયા શ્રીમદ્ ગુરુવરને. ટેં
મિથ્યાત્વ અજ્ઞાન મિટા કરકે, સત્પથ બતાયા ગુરુવરને;
શુદ્ધ દેવ ગુરુ ધર્મ યા જગમે, દિખલાયા શ્રીમદ્ ગુરુવરને. ૧

ત્યાગ તપસ્યા ઉત્કૃષ્ટિ હતી આપની,
 તેહના બળથી રાજ રાણા અંજલય ને;
 અમલદારી સંસ્મરણો પણ છે ઘણા,
 કુશી સિયાણાના દેખો સત્ય દષ્ટાંત ને. વિરલ વિભૂતિ ૦ ૫
 જીવની આળી સાહસથી ભરપૂર છે,
 સ્વર્ણાક્ષરમાં જ્વલંત ખૂણ પ્રમાણ ને;
 સંયમી જ્ઞાની સદ્ધ્યાની જગમાં થયા,
 અદ્ભૂત યોગી યશસ્વી ગુરુરાજ ને. વિરલ વિભૂતિ ૦ ૬
 ઉજ્જવલ જ્યોતનું વર્ણન પણ હું શું કરું,
 વર્ણન કરતા દેશ વિદેશી વિદ્વાન ને;
 સત્ય સિદ્ધાન્તનો પ્રચાર કરવાની મને,
 શક્તિ ને સામર્થ્ય દેજો આપ ને. વિરલ વિભૂતિ ૦ ૭
 જો યુગદષ્ટા ! સાહિત્યદષ્ટા સુષ્ટા આપને !
 ભાવ સહિત સહુ વંદીયે શીશ નમાય ને;
 અર્ધશતાબ્દી સમયે આ સ્મરણાંજલી,
 ' જયન્ત ' કરીને પામીએ આનંદ પૂરજો. વિરલ વિભૂતિ ૦ ૮

ગુરુગુણ ગાથા

[તો હિંદ કા ડંકા આલમમેં...રાગ]

સમ્યક્ત્વ કા ઝંડા આલમમેં, લહરાયા રાજેન્દ્રસૂરિવરને;
 સદ્ધ્યા પંથ પર આલનકો, સમન્નયા રાજેન્દ્રસૂરિવરને. ૧
 ગુરુ ભરતપુર મેં જન્મ લિયા, સુત ઋષભદાસજી જનલિયા;
 પય કેશરી માતકા પાન કિયા, સમન્નયા રાજેન્દ્રસૂરિવરને. ૨
 બચપનસે હી બ્રહ્મચારી થે, ગુરુ શુભ ગુણકે ભંડારી થે;
 પૈદલ પન્થકે વિહારી થે, સમન્નયા રાજેન્દ્રસૂરિવરને. ૩
 શુદ્ધ દેવ ગુરુ અરૂ ધર્મ સહી, રહસ્ય ભાવ હૈં જિસકે મહી;
 લક્ષ પ્રાણીકે પ્રતિબોધ દઈ, સમન્નયા રાજેન્દ્રસૂરિવરને. ૪

બની આણગાર કંઈ જનને, નવી પ્રમાદ આલમને;
 દે વાણી લવિકજનને, તનુને ઉઘમી કરજો. વિં ૨
 નથી લોભી નથી માની, નથી કોધી થવું પ્રાણી;
 વદો મીઠી સદા વાણી, લલી સુખ સંતતિ કરજો. વિં ૩
 બનો સદ્ગુણી બનો નેતા, બનો ધ્યાની બનો દાતા;
 બનો પ્રેમી બનો નામી, લલા ગુણજ્ઞાનને ધરજો. વિં ૪
 રટો પ્રભુપાર્થ ગુણધામી, વરો મંગલ સુખારામી;
 રાગ અરુ દ્રેષને વામી, દેવ શુદ્ધ ચિત્તમાં ધરજો. વિં ૫
 વિજયરાજેન્દ્રસૂરિ રાજ, સ્વર્ગમાંહે થયા તાજ;
 ગુરુસક્ષમી દિવસ ઝાઝા, ઓચ્છવ શુભ કાળને કરજો. વિં ૬
 વાગરા નગર બડલાગી, સૂરીધનચંદ્ર વપુ ત્યાગી;
 થઈ સુરલોક સુખરાગી, સંઘના વિધને હરજો. વિં ૭
 ગુરુજ્યોત વર્ષકે અંદર, વેદ સડ નવ શશી સુંદર;
 સૂરી ભૂપેન્દ્ર મુનિમંડળ, હર્ષને ધ્યાનમાં ધરજો. વિં ૮

આવી જયંતી આજ....!

[મંગલમય નવકાર જીવનમાં...રાગ]

આવી જયંતિ આજ ગુરૂની આવી જયંતિ આજ,
 મનાવે સર્વ સમાજ ગુરૂની આવી જયંતિ આજ.
 સૂરિ રાજેન્દ્રજી ગુરૂવર જ્ઞાની, હર કર્યો અંધકાર.
 ગુરૂનીં ૧
 ધન્ય નગર ધન્ય માતને તાત, ધન્ય જિન શાસન લાણ.
 ગુરૂનીં ૨
 ત્યાગી તપસ્વી સાહિત્ય સર્જક, માર્ગ બતાવ્યો સુખાણ.
 ગરૂનીં ૩

કેનેલી સંસ્કારણ

[૧૦૧]

કર્મજી યોગી, વીરલ વિભુતિ, સકલ શુભમણી ખાણ. અરેની ૪
ભાવના ભક્તિ ભરેલા હૃદયે, માણું અરે શુભ ગાન. અરેની ૫
પ્રિન્દ અરેને વંદન કરવા, 'જયંત' જ્યોતિ અપાર. અરેની ૬

અરેવર ચરણે નમો !
[મેલી રંજ સાગ્યો રે.. ગગ]
અરે જયંતિ આજ છે, સદુ ગાવો અરે શુભ ગાન રે,
વેદ વિખ્યાત અરેદેવશ્રી, ધી રાજેન્દ્રનૃસિ મહારાજ રે,
અરેવર ચરણે નમો. અરે
અદારસો આત્મી જન્મ ભરતપુર, કાવળ કેશર કુળદીપ રે,
અરેવર ચરણે નમો. અરે
એગમીસસો આર ભર જુવાનીમાં, કર્યો સંયમ સ્વીકાર રે,
અરેવર ચરણે નમો. અરે
તેન આગમના છાંડા અભ્યાસી, યથા કૃતશ મહાન રે,
અરેવર ચરણે નમો. અરે
વધી શિશિલતા અનિવર્યા ને અયો શિશિલ સમાજ રે,
અરેવર ચરણે નમો. અરે
એગમીસ દાવીસ કિયા ઉદાર કરી, હતાંયો શિશિલાચાર રે,
અરેવર ચરણે નમો. અરે
ખાખ અનાયો સાધ્યા સદુને, કર્યો બહુ ઉપકાર રે,
અરેવર ચરણે નમો. અરે

સાહિત્ય અર્જન જ્ઞાનનું અર્જન, કયું અહોનિશ ધ્યાન રે,
 ગુરુવર ચરણે નમો. ગુરુ
 રાજેન્દ્ર દેશ છે લખ્યો અનુપમ, ભર્યો અખૂટ ભંડાર રે,
 ગુરુવર ચરણે નમો. ગુરુ
 ઉત્કૃષ્ટ ચારિત્ર પાળ્યું જીવનભર, ધન્ય ધન્ય અવતાર રે,
 ગુરુવર ચરણે નમો. ગુરુ
 યોગણીસ ત્રેમઠ પોષ સુદિની, સાતમે સ્વર્ગ નિવાસ રે,
 ગુરુવર ચરણે નમો. ગુરુ
 મોહન ખેડા ધામ મનોહર, પ્રેરણા દે દિનરાત રે,
 ગુરુવર ચરણે નમો. ગુરુ
 રાજનગરમાં ગુરુ જયંતિ, મનાવી અતિ ઉલ્લાસ રે,
 ગુરુવર ચરણે નમો. ગુરુ
 વંદન કરતો સદ્ગુરુવરને, 'જયંત' શીષ નમાય રે,
 ગુરુવર ચરણે નમો. ગુરુ

દેખો દેખો રે જીવનની ગુરુરાજની...!

(નિર્જળ સે લડાઈ બળવાનકી...રાગ)

દેખો દેખો રે જીવની ગુરુરાજની,
 જિન શાસનમાં શિરતાજની. દેખો દેખો
 નગરી ધન્ય ભરતપુર, ગોત્ર પારેખ મશહૂર,
 જે કૂળ દીપક દયાલ રે,
 માતા કેશરીના ખ્યારા, ઋષભ નયન હુલારા,
 પોષ સુદિ સપ્તમી જન્મધાર રે,
 બાણી સંસાર અસાર, છોડી સ્નેહી પરિવાર,
 અહીં ડગરિયાં મુક્તિરાજની. જિન શાસનમાં.
 દેખ્યો યતિઓમાં પ્રચાર, અતિ શિથિલ આચાર,
 એવું દેખી દિલ એમનું હલાય રે,

હેજો ગઠ છે જલોર, ઉપર જોનોના મંદિર,
 શસ્ત્ર ભરી રાજ્યઅધિકાર જમાય રે,
 જઈ જોહને હટાવી, મંદિર ઉદ્ધાર કરાવી,
 જોન સંસ્કૃતિ રક્ષણહારની. જિન શાસન
 દેશ રાજેન્દ્રાભિધાન, લખ્યો એમણે મહાન,
 કર્યો વિશ્વ ઉપર ઉપકાર રે,
 આવું નિર્મળ જીવન, કરી આયુષ્ય સંપૂર્ણ,
 મોહનજેડામાં સ્વર્ગ સિધાર રે,
 ગુરુદેવ શ્રી રાજેન્દ્ર ! વંદન ચરણે યતીન્દ્ર,
 મુનિ જયન્તના તારણહારની. જિન શાસન

